Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat

פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 297 (989	Łódź, Poniedziałek 27 Grudnia 1926	פערטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מאָנטאָג כב טבת תרפ״ז	Nr. 297 (989

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-71

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

ווייטערע יודען-עקסצעסען אין רומעניען.

אונגאַרישע געלד-פעלשער ווערען בעגנעדיגט.

בוקאַרעשט, (ספּעציעל צום „נייעם פאָלקסבלאַט"). אין יאַסי זענען ווידער פאָרגעקומען עקסצעסען. כוליגאַנעס און סטודענטען האָבען זיך אַריינגעריסען אין די יודישע וואוינונגען און קראָמען און געשלאָגען מכות רצח.

די פּאָליציי האָט אַרעסטירט 16 פּערזאָן; צווישען זיי — 2 יודען, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין אַרויסרופען די עקסצעסען.

פּראָטעסט-מיטינג געגען די פּאָגראָמען אין רומעניען.

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די וואָך קומט פאָר אַ פּראָטעסט-מיטינג געגען די פּאָגראָמען אין רומעניען אָרגאַניזירט דורך „ירדניה" (יוד. סטודענטישע קאָרפּאָראַציע).

די אונגאַרישע געלד-פעלשער ווערען בעגנעדיגט.

בודאַפּעשט, 26 (ספּ. טעל.) „עסטי-קוריער" טיילט מיט, אַז אויף דער ביטע פון די פער׳משפּט׳ע געלד-פעלשער, האָט די אונגאַרישע רעגירונג בעשלאָסען צו בעגנעדיגען דעם פּרינץ ווינדישגרעץ, נאַדאָסי און נאָך עטליכע צעהנדליג, וועלכע זיצען-אָפּ זייער שטראָף אַזאַר פעלשען די פראַנצויזישע פראַנקען.

די אָפיציעלע בעגנעדיגונג וועט שוין אין יאַנואַר פערעפענטליכט ווערען.

פאַלשע סלאַנגען וועגען טשעמבערלען׳ס טויט.

בערלין, 26 (ספּ. טעל.) דאָ האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז טשעמבערלען איז געשטאָרבען.

פון לאָנדאָן מעלדעט מען אָבער, אַז די ידיעה איז נישט ריכטיג. טשעמבערלען איז, אמת, קראַנק, אָבער עס איז נישט פאַרהאַן קיין שום געפאַהר פאַר זיין לעבען.

זיצונג פון יודישע אַקאַדעמישע פעראיינען אין פּוילען.

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נעכטען, עהער נעכטען און היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון די יודישע אַקאַדעמישע פעראיינען פון פּוילען. עס זענען אַנוועזענד געווען 20 דעלעגאַטען פון קראָקע, לעמבערג, ווילנאַ און וואַרשאַ.

מיט אַ מעהרהייט שטימען איז בעשטעטיגט געוואָרען דער בעשלוס פון צ. ק., וועלכער האָט אָפּגעשאַפט דעם בעשלוס פון וואַרשאָווער צענטער, וועגען באָיקאָטירען די אַקאַדעמישע היים.

ס׳איז אָנגענומען געוואָרען אַ פּראָטעסט געגען די יודישע עקסצעסען אין רומעניען און אַ צווייטער פּראָטעסט געגען דעם אויסשליסען פון די 2 יודישע סטודענטען פון ווילנער אוניווערזיטעט פאַר׳ן אָנגעהמען פּראָטעסט-רעזאָלוציעס געגען נומערוס-קלויזוס.

זיצונג פון „פונדיישאַן".

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דעם 5, 6 און 7 יאַנואַר קומט פאָר אין פּאַריז אַ זיצונג פון „פונדיישאַן".

עס פאָהרען צו דער זיצונג אַרויס פון וואַרשאַ די ה״ה קלומעל, שערעשעווסקי און ראָזענבוים.

ס׳וועט בעהאַנדעלט ווערען די פראַגע וועגען אויסצאָהלען דאָס רעשט געלד פאַר קאָאָפּעראַטיווע בענק.

אונטערגעשריבען דער פּויליש-נאָרוועגישער האַנדעלס-טראַקטאַט.

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאָניש). נעהערנעכטען איז אונטערגעשריבען געוואָרען דער פּויליש נאָרוועגישער האַנדעלס-טראַקטאַט, וועגען וועלכען ס׳קומען שוין פאָר אונטערהאַנדלונגען זייט עטליכע יאָהר.

אונטערגעגאַנגען די שיף קאַוקאַזוס.

לאָנדאָן, 26 (ספּ. טעל.) פון סאַמאָס איז דערהאַלטען געוואָרען אַ טעלעגראַמע, אַז בעת אַ גרויסען שטורם אויפ׳ן שוואַרצען ים איז אונטערגעגאַנגען דער דאַמפער „קאַוקאַזוס".

פון די 60 פּאַסאַזשירען, זענען 49 דערטרונקען געוואָרען.

יאָהרגאַנג 1904

וועט איצט נישט בעפרייט ווערען.

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש) אין צוזאַמענהאַנג מיט די קלאַנגען, אַז דער יאָהרגאַנג 1904 זאָל בעקומען אורלויב, מעלדעט דער קאַבינעט פון קריגס-מיניסטריום: די קלאַנגען שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט, דאָס יאָהרגאַנג 1904 וועט איצט נישט בעפרייט ווערען.

חרוב געוואָרען אַ שטאָט אין 1 מינוט

די ערד האָט זיך געשפּאַלטען און איינגעשלונגען הייזער און מענשען.

לאָנדאָן, 26 (ספּעציעל צום „נייעם פאָלקסבלאַט") עס קומען אָן פּרטים פון דער ערד-ציטערניש — אין לימאַ (הויפּט-שטאָט פון פּערו).

די ערד-ציטערניש האָט געדויערט בלויז 1 מינוט, אָבער זי האָט חרוב געמאַכט די גאַנצע שטאָט.

די הייזער האָבען זיך געשאָקעלט, ווי בוימער; זיי זענען אַרויסגעפאַלען איינע אויף די צווייטע און צושאָטען געוואָרען.

אויף די יעליזאַבעטען גאַס האָט זיך די ערד געעפענט אויף אַ ברייט פון 3 מעטער און איינגעשלונגען אַלע מענשען, וואָס האָבען זיך דאָרט געפונען.

די אויסגעבראָכענע שרפות האָבען פערגרעסערט דעם חורבן.

ביז איצט האָט מען איבערגעצעהלט העכער 2 טויזענד טויטע און איבער 15 טויזענד פערוואונדעטע.

פון בראַזיליען און אַרגענטינא האָט דער רויטער קרייץ אַרויסגעשיקט קיין לימאַ רעטונגס-טראַנספּאָרטען.

זייט 1746 געדענקט נישט דרום אַמעריקא אַזאַ קאַטאַסטראָפע.

יודען, קאַטאָליקען און פּראָטעסטאַנטען קומען זיך צונויף אויף אַ באַנקעט צו פערדינען טאָלעראַנץ.

פערשטעהט זיך, אַז - אין אַמעריקא.

שיקאַגאָ, 26 (ספּ. טעל.) יודען, קאַטאָליקען און פּראָטעסטאַנטען זענען זיך צונויפגעקומען אין דער שוהל „קהלת אַנשי מערב". די עלטסטע יודישע רעפאָרם שוהל אין שיקאַגאָ, צו פייערען אַ באַנקעט.

דער באַנקעט איז געווען זעהר אָריגינעלער. בלויז 70 יודישע געסט זענען צו איהם איינגעלאַדען געוואָרען, און יעדער יוד האָט בעדאַרפט מיטברענגען מיט זיך זיינעם אַ קריסטליכען פריינד, וועמען ער האָט פאָרגעשטעלט פאַר די פערזאַמעלטע אַלס „מיין בעסטער קריסטליכער פריינד".

דער רעזולטאַט איז געווען, אַז די בעסטע פאָרשטעהער פון די קאַטאָליקען און די פּראָטעסטאַנטען אין שיקאַגאָ זענען געקומען צום באַנקעט אַלס די בעסטע „קריסטליכע פריינד". פּראָמינענטע גלחים, קאַטוילישע און פּראָטעסטאַנטישע, האָבען אויפ׳ן באַנקעט געהאַלטען רעדעס פאַר ליבע און טאָלעראַנץ צווישען אַלע ראַסען. רבנים האָבען געענטפערט מיט רעדעס אויף די פריינדליכע אַרויסטרעטונגען פון די גלחים.

נאָך דעם, ווי די רעדעס האָבען פערנומען קאַרגע דריי שעה צייט און זענען אויסגעהערט געוואָרען מיט גרויס אינטערעס, האָבען די יודען געמאַכט אַ וואַרימע דעמאָנסטראַציע פאַר די קריסטען, און די קריסטען—פאַר די יודען. מען האָט איינער דעם אַנדערען וואַרים בעגריסט און מיט טרעהרען אין די אויגען האָבען זיך פיל פון די געסט געדריקט איינער דעם אַנדערען די הענד אַלס צייכען פון אויפריכטיגער ליבע און פריינדשאַפט.

העברעאישע אָפּערע בעקומט דעם ערשטען פּריז.

בערלין, (י.ט.א.) דער יובל-פערלאַג טיילט מיט, אַז אויפ׳ן אינטערנאַציאָנאַלען קאָנקורס אין ניו-יאָרק, אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט 140 קאָמפּאָזיטאָרען, האָט בעקומען דעם ערשטען פּריז 1,000 דאָלאַר די אָפּערע פון פּראָפ. וויינבערג פון ירושלים „אַנ׳אַוועק אין ארץ-ישראל". דאָס איז די ערשטע אָריגינעלע העברעאישע אָפּערע. דאָס ווערק וועט אין קורצען ערשיינען אין פערלאַג „יובל".

העניע גליצענשטיין אין ניו-יאָרק.

אַ גרויסע אויסשטעלונג פון זיינע ווערק אין אַמעריקא. דער פּוילישער און איטאַליענישער געזאַנדטער איבערגענומען דעם פּאַטראָנאַט.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) דאָ איז געקומען פון רוים דער וועלט-בעריהמטער יודישער סקולפּטאָר העניך גליצענשטיין פון פּוילען. אין ניו-יאָרק וועט אין קורצען געעפענט ווערען די ערשטע אויסשטעלונג פון די ווערק פון גרויסען קינסטלער. עס איז געשאַפען געוואָרען אַ ספּעציעלער קאָמיטעט, וואָס האָט איבערגענומען דעם פּאַטראָנאַט איבער דער אויסשטעלונג. אין דעם קאָמיטעט בעטייליגען זיך די אַמבאַסאַדאָרען פון פּוילען און איטאַליען, דער מער פון ניו-יאָרק ה׳ אוואָקער, דער געוועזענער אַמעריקאַנער פּרעזידענט טאַפט און פיל אַנדערע וויכטיגע פּערזענליכקייטען.

דער לעמבערגער מאַגיסטראַט אין בעגאַנגען מיספּרויכען?

לעמבערג, 26 (טעלעפאָניש) דער „דזשענניק לוואָווסקי" האָט אָנגעהויבען אַ שאַרפע קאַמפּאַניע געגען לעמבערגער מאַגיסטראַט. די צייטונג שרייבט, אַז זי בעזיצט דאָקומענטען, דאָס דער לעמבערגער מאַגיסטראַט איז אין פערלויף פון אַ גאַנצע רייהע יאָהרען בעגאַנגען גרויסע מיספּרויכען.

קורצע ידיעות.

בערלין, 26 (אַ. ט. צ.) דער פּרעזידענט פון דער געמישטער קאָמיסיע אין אויבערשלעזיען קאַלאָנדער, האָט זיך געווענדעט צו דער וואָלף-ביוראָ, אַז זיין נאָמען זאָל נישט געמישט ווערען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ענטדעקטער שפּיאָנאַזש-אַפערע פון לאַנדראָט און לוקאַשעק אין אויבערשלעזיען.

*

בערלין, 26 (אַטע) דער זשורנאַליסטען פעראיין אין דייטשלאַנד האָט זיך געווענדעט מיט אַ בריף צו דער רעגירונג צו בעשיצען די דייטשע בירגער אין מעמעל (קליפּעדא) וועלכע ווערען געטעראָריזירט דורך דער ליטווישער רעגירונג.

*

בערלין, 26 (אַטע). די סאָציאַליסטישע ריכטונגען אין דייטשלאַנד האָבען ברעגע צו פאָדערען, אַז תיכף נאָך די חגאות זאָל צונויפגערופען ווערען דער רייכסטאַג. דאָס שטעהט אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס די רעכטע גרופּירונגען ווילען בעאיינפלוסען דעם פּרעזידענט הינדענבורג, ער זאָל שאַפען אַ רעכטען קאַבינעט.

יאפאנישער מיניסטער בעגאנגען „באראקירי“ צוליב'ן טויט פון מיקאדא.

ט א ק י א, 26 (ספעצ. טעל.) אלס צייכען פון טיפען טרויער נאכ'ן טויט פון מיקאדא, זענען א רייע יאפאנער בעגאנגען זעלבסטמארד דורך אויפשניידען זיך די בייכער. צווישען די „באראקיר“-זעלבסטמערדער זענען דא 6 הויכגעשטעלטע פערזאן; צווישען זיי — דער יוסטיץ-מיניסטער.

בטל-געווארען דער פלאן

וועגען צוואנגס-רעגיסטראציע פון ניט-בירגער אין אמעריקא.

וואשינגטאן, (י. ט. א.) דער מיניסטער פאר ארבייטס-ענינים מר. דייוויס האט זיך אפגעזאגט פון זיין פריערדיגען פלאן איינצופיהרען א צוואנגס-רעגיסטראציע פון אלע ניטש-בירגער אין אמעריקא.

דער ארבייטס-מיניסטער לעגט איצט דאגעגען פאר א פרייוויליגע רעגיסטראציע פון ניטש-בירגער. דורך רעגיסטרירען זיך פרייוויליג זאל דער אויסלענדער, וואס איז פריינגעקומען אין לאנד. אומגעזעצליך קענען אנערקענט ווערען פאר געזעצליך און וועט בעקומען די ערלויבניש פובלייבען אויף שטענדיג אין אמעריקא, אויב ער וועט ענטשפרעכען די פאדערונגען, וואס ווערען געשטעלט צו'איינוואנדערער. מר. דייוויס שלאגט אויך פאר, אז די רעגיסטראציע-קארטע זאל דינען אלס די ערשטע בירגערשאפט-פאפירען

די בעשלוסען פון ראט פון „עמיגדירעקט“.

בערלין, (י.ט.א.) נאך דער אויספיהרליכער דיסקוסיע אויף דער זיצונג פון גרויסען ראט פון „עמיגדירעקט“, וועגען וועלכער מיר האבען שוין מיטגעטיילט, זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציעס און דירעקטיווען פאר דעם דירעקטאריום פון „עמיגדירעקט“: דער ראט זאגט זיך ארויס פאר דער צוזאמענארבייט מיט „יקא“ און בעפולמעכטיגט די ח"ח ד"ר קריינין און ד"ר דזשעמס בערנשטיין צו פיהרען די אונטערהאנדלונגען מיט „יקא“.

דער ראט בעשטעטיגט דעם פלאן פון קרובים-הילף פון אמעריקא פאר די עמיגראנטען קיין דרום-אמעריקא, ארץ-ישראל און אנדערע לענדער. עס איז אנגענומען געווארען א רייה פארשלאגען וועגען בערופס-אויסבילדונג פון עמיגראנטען. די עקזעקוטיווע דארף ווייטער פארזעצען די צוזאמענארבייט מיט פערשידענע אינטערנאציאנאלע קערפערשאפטען, ווי די פעלקער-ליגע א. א. וו. און שטעהן אויף דער וואך פון די יודישע עמיגראציע-אינטערעסען.

די זיצונג איז געשלאסען געווארען דורכ'ן פארזיצער ח' לעא מאצקין.

שריפטליך זיך פערפליכטעט.

היטפיל געוועזענער פון „נומערוס קלאוזוס“ זענען פערהאן אין נייעם אונגארישען פארלאמענט.

בודאפעשט, (יט"א) בעת דעם וואהל-קאמף צום נייעם אונגארישען פארלאמענט האבען פיל יודישע קהלות פערלאנגט פון די קאנדידאטען שריפטליכע ערקלערונגען, אז זיי וועלען אין פארלאמענט ארויסטרעטען געגען דעם „נומערוס קלאוזוס“. אזעלכע ערקלערונגען האבען אפגעגעבען 74 קאנדידאטען, וואס זענען אויסגעוועהלט געווארען אין פארלאמענט. די יודישע קהלות זענען איצט ענטשלאסען ענערגיש צו פאדערן פון די דאזיגע דעפוטאטען זיי זאלען ערפילען זייער פערפליכטונג.

פראנצויזישער פרעזידענט בעגנעדיגט די 6 דייטשע, וועלכע זענען פערמשפט געווארען דורכ'ן לאנדאוער-מיליטער-געריכט.

פאריז, 26. (ספ. טעל.) דער פראנצויזישער פרעזידענט האט בעגנעדיגט די 6 דייטשען, וועלכע זענען פער'משפט-געווארען דורכ'ן מיליטער-געריכט אין לאנדאו צו עטליכע יאהר טורמע, זייענדיג בעשולדיגט אין כלומר'שטען בעפאלען א פראנצויזישען אפיציר רוזיע.

די ארעסטירטע זענען תיכף בעפרייט געווארען.

די נייע פארשריפטען פאר אויסלענדער אין פראנקרייך.

פאריז, 26 (ספ. טעל.) לויט די נייע פארשריפטען פאר אויסלענדער אין פראנקרייך, מוז יעדער אויסלענדער, וועלכער בלייבט אין פראנקרייך מעהר ווי 60 טעג, ארויסנעהמען א „קארט ד'אידענטיטע“ און זי בייטען יעהרליך.

אויסלענדער, וועלכע לעבען אין פראנקרייך אלס פארמער און בעארבייטען אליין זייער ערד—ווערען צוגעטיילט צו דער זעלבער קאטעגאריע ווי די ארבייטער.

אזוי ארום מוז מען יעהרליך בייטען דעם ק. ד. די, וועלכע בעקומען די קארטען די לעצטע טעג פון דעם יאהר — וועלען די לעצטע זיין גילטיג פאר 1926 און 1927. קארטען, וועלכע זענען ארויסגעגעבען געווארען פאר 1925-26 מוזען געביטען-ווערען דעם ערשטען טרימעסטער פון 1927. די פאליציי-פרעפעקטור מעלדעט אז אלע אויסלענדער, וועלכע האבען ביז איצט נישט געביטען זייערע „רעסעפיסע“ אויף נייע קארטען — מוזען זיך מעלדען אין פרעפעקטור נישט שפעטער ווי ביז דעם 25 טען דעצעמבער.

מ'וויל זיך איינרעדען...

די אנטי-יודישע עקסצעסען אין רומעניען מאכען בלומר'שט די באלשעוויקעס. — אזוי שרייבט די האלב-אפיציעלע רומענישע „פאליטיקא“.

בוקארעשט. (יט"א). דער האלב-אפיציעלער רעגירונגס-ארגאן „פאליטיקא“ שרייבט: „לויט אלע אנווייזונגען טראגען די אנטיסעמיטישע אונארדנונגען אין בעסאראביען א סך שווערערען כאראקטער, ווי מען האט זיך געקענט פארשטעלען. אלע פארפאלען זענען ארגאניזירט דורך די באלשעוויקעס, וואס האבען אן-אינטערעס צו קאמפראמיטירען אונזער לאנד. די רעגירונג פערשטעהט די טאקטיק פון אונזערע שונאים און וועט וועגען דעם ארויסלאזען א קאמוניקאט“.

אין א צווייטער נאטיץ שרייבט די זעלבע צייטונג: „דער פרעמיער-מיניסטער גענעראל אווערעסקו איז שטארק אונצופרידען מיט דער ענטוויקלונג פון די סטודענטישע אונארדנונגען. ער וויל אננעהמען די שטרענגסטע מיטלען. צוליב דעם צוועק האט דער פרעמיער אבגעהאלטען א בעראטונג מיט דער מיליטערישער און ציוויל-מאכט. אין דעם ראפארט וועגען דער אויספארשונג פון די לעצטענס-ארעסטירטע אנפאלער האט דער פרעמיער אנגעשריבען א שטרענגע רעזאלוציע, וואס בעווייזט, אז ער איז ענטשלאסען א סוף צו מאכען צו די ארגאניזירטע סקאנדאלען“.

בלאק פון אלע לינקע פוילישע פארטייען.

„ווידזוואלעניע“ וועט זיך נישט פעראייניגען מיט דער פויערים-פארטיי.

ווארשא, 25 (טעלעפאניש) דאנערשטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון „וויזוואלעניע“, וועלכע האט זיך בעראטען איבער'ן פארשלאג פון דער „פויערים-פארטיי“ וועגען פעראייניגען די ביידע קלובען. נאך א לייזענשאפטליכער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען דעם פארשלאג פון דער פויערים-פארטיי אבצוווארפען.

וועגען דעם דאזיגען בעשלוס טיילט מיט די פערוואלטונג פון „ווידזוואלעניע“ דער פויערים-פארטיי אין א לאנגען בריף אין וועלכען זי בעגרינדעט אויספיהרליך איהר שטעלונג צו דעם פארשלאג פון דער „פויערים-פארטיי“.

אין דעם בריף מעלדעט אויך „וויזוואלעניע“, אז זי איז צוגעטראטען צו שאפען א בלאק פון אלע לינקע פארטייען, וועלכער זאל ביי די קומענדיגע סיים-וואהלען פיהרען א קאמף מיט די רעאקציאנערע גרופירונגען.

די אוקראינישע פרעסע וועגען פעטלורא'ן.

ארום שווארצבארד'ס פראצעס.

פאריז, (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער בראשור פון מיטליר, פון ב. אוקראינישען דירעקטאריאט וויניטשענקא, וועגען וואס מיר האבען שוין מיטגעטיילט, ברענגט דער פראנצויזישער ביולעטין פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור אויסצוגען פון פערשידענע אוקראינישע ארגאנען וועגען די פערזאן פון אטאמאן פעטלורא. די דאזיגע אויסצוגען בעווייזען, אז נישט אלע אוקראינישע גרופירונגען סאלידאריזירען זיך מיט פעטלורא'ן.

די לעמבערגער אוקראינישע צייטונג „דילא“ האט גלייך נאך פעטלוראס טויט געשריבען: פאר דער אוקראינישער געזעלשאפטליכער מיינונג איז פעטלורא געווען א פאליטישער מת שוין פון דעם מאמענט ווען ער האט רעזיגנירט פון די מערב-פראווינצען פון אוקראינע. די נאציאנאלע אוקראינער האבען פון דאמאלס אן שוין מעהר נישט געהאט קיין צוטרוי צו פעטלורא'ס פאליטישער טעטיגקייט.

א צווייטע צייטונג „ראדא“ האט געשריבען: פעטלורא איז שוין פאר אונז געווען טויט פון דעם מאמענט ווען ער האט זיך ענטזאגט פון אונזערע מערב-פראווינצען. ער וועט איבערגעבן אין דער געשיכטע פון דער אוקראינער בעוועגונג אונטערן נאמען „פעטלורא דער פערשאלטענער“.

דער ארגאן פון דער אוקראינישער קריסטליכער ארגאניזאציע „נאווא ראדא“ האט געשריבען, אז פעטלורא איז געווען א גול.

די צייטונג פון די רעכטע אוקראינער „נאשע וזיציע“ האט פערעפענטליכט אן ארטיקעל פון געוועזענעם אטאמאן קארוס, וועלכער האט שארף אטאקירט פעטלורא'ן.

דער מאניפעסט, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען דורכ'ן קאמיטעט צו פעשיצען פעטלורא'ס כבוד און אנדענקען איז נישט אונטערגעשריבען געווארען. די אוקראינער סאציאל-רעוואלוציאנערען האבען ערקלערט, אז זיי ווארפען ארפ פון זיך יעדע פעראנטווארטליכקייט פאר דעם מאניפעסט.

די אוקראינישע ארגאניזאציע אין טשעכאסלאוואקיי האט ערקלערט, אז פעטלורא קען נישט בעטראכט ווערען אלס פיהרער פון דער אוקראינישער בעוועגונג, ווייל א סך האבען זיך אבגעגעשטעלט זיין פאליטיק. פעטלורא איז שוין פאליטיש געווען טויט אין י. 1920. עס איז כאראקטעריסטיש, אז ווען ד"ר לעוויצקי האט אויף א פערזאמלונג פון אוקראינישע געלעהרטע אין פראג נאכ'ן טויט פון פעטלורא פארגעשטעלט אויפשטעהן כדי צו בעעהרען זיין אנדענקען האבען א סך מיטגלידער פון דער בעראטונג געבליבען זיצען אלס צייכען פון פראטעסט.

דאגעגען פערעפענטליכען איינגע אוקראינישע צייטונגען שארפע ארטיקלען געגען יודען. די צייטשריפט „סטודענטסקי וועסטניק“ האט פערעפענטליכט אן ארטיקעל פון א געוועזענעם מיטקעמפער פון ווינישטשענקא און איציגען מאנארכיסט קאליגאוויטש „פאגראמען און זעלבסטשוץ“. וואס ווערט פערענדיגט מיט פאלגענדע ווערטער „די יודען האבען געדארפט פערשטעהן, אז ווען מען הויבט אן א מלחמה קען זיך דאס גליק ענדערן און עס וועלען זיין זיגער און בעזיגטע“.

איינער פון די בעסטע אוקראינער צייטשריפטען „נאווא אוקראינא“ וואס ווערט רעדאגירט דורכ'ן סאציאליסט שאפאוואל האט פערעפענטליכט אן ארטיקעל פון ה' גרינאריעוו „למען האמת“, וואו עס ווערט געזאגט צווישען אנדערן: „דאס יודישע פאלק בעשמעהט אין דער מעהרהייט פון דער בורזשואזיע. זי האט אלע מאל עקספלאאטירט דאס אוקראינישע פאלק, וואס האט געקעמפט פאר זיין סאציאלער און עקאנאמישער אומאבהענגיגקייט. ענדליך האבען די אוקראינער נישט געוואלט מעהר עקספלאאטירט ווערען און צוליב דעם טאקע זענען אויסגעבראכען פאגראמען אויף יודען“.

וועגען שווארצבארד'ן שרייבט דער אויטאר: לאמיר אננעמען, אז שווארצבארד האט געהאנדעלט אויף זיין אייגענער אחריות; ער האט געוואלט נקמה נעמען פאר די פערפאלגונג אויף די יודען, איז דאך נישטא קיין שום אונטערשיד צווישען סעמעסענקא, וואס האט ארגאניזירט דעם פאגראם אין פראסקוראוו און שווארצבארדען. דער ערשטער ווי דער צווייטער האבען געוואלט נקמה נעהמען פאר דער קריוודע פון זייער פאלק. אזעלכע מענשען ווי שווארצבארד און סעמעסענקא, ברענגען נאר שאדען זייער פאלק. די פרעסע, וואס פערטיידיגט זיי בעווייזט נאר דאס זי סאלידאריזירט זיך מיט זיי. די וואס פערטיידיגען שווארצבארד'ען פערטיידיגען אויך סעמעסענקא“.

DR PRYBULSKI

צוריקגעקעהרט.

זאמענהאפ 1, טעלעפאן 25-38

וועגערישע און האר - הויט - קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.

נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אוונט. דאמען: פון 4—5 נאכמ.

צו דער עפענטליכקייט!

לייענענדיג אין דער פרעסע וועגען מיסברויכען פון צ. ק.-ה.-פעראיין, זאמענהאפ 5 מיט די געלדער פון די שטערן, מעלדען מיר דער עפענטליכקייט, אז דער קל.-ה.-פעראיין, זאוואדזקא 5 האט ביי אונז צוגענומען געלד צו 2 זלאטעס אויף מארקען און 1 זלאטע פאר די בית-שרייבען, ווי אויך בעצאהלט בייטראג און זיי האבען אונזערע רעקורסען פאר'ן 1-טען האלבען יאהר 1925, ווי אויך דאבאדאווע אין די אוזשאנדעס נישט אפגעגעבען, און דורכדעם זענען מיר שרעקליך בעשעדיגט געווארען. זאל די עפענטליכקייט משפט'ן, או צוליב א פאר זלאטעס האבען די ה"ה פון זאוואדזקא 5 אונז דערפאך רואינירט: צוגענומען 2 זלאטעס פאר מארקען, 1 זלאטע פאר א בית בחנם און מיר זענען געבליבען ביי דעם פיל איבערשאצען שטייער אונז אפגענארט. דאס איז די טעטיגקייט פון זאוואדזקא 5.

יעקב פרידרין (פאלנאצנא 18), יוסף איזביצקי (אגראדאווא 10), יודל וואלרויך (לאגעווניצקא 14), י. ראפאפארט (ריבנא 16), העניך בענדער (אלעקסאנדראווסקא 11), ש. לעדערמאן (נאראטאוויטשא 12)

133

הייל-פעדאגאגישע קורסען

פאר שוואכבעפעהיגטע און שווערערציהבארע קינדער.

שפראכשטערונגען (שטאמלען, טויבשטומהייט)

Dr. med. A. Szmirgeld

נערוען-ארצט.

עלעקטריזאציעס, ליכטהיילאפאראטען.

CEGIELNIANA 6, tel. 51-89

עמפפאנגט פון 5 — 7 אוונט.

אכטונג, האנדווערקער-כאלופניקעס!

שבת, דעם 1-טען יאנואר 1927 קומט פאר אין ענגלישען זאל, אלעע 1-טער מאי 2 (איינגאנג וואולטשאנסקא 5) א גרויסער

מיטינג פון האנדווערקער

וועגען דער פראגע, פארוואס שאפען מיר דעם נייעם „האנדווערקער-פארבאנד אין דער פוילישער רעפובליק“ און פארוואס מוזען אלע האנדווערקער-כאלופניקעס געהערען צום דאזיגען פארבאנד?

132

רעפערירען וועלען די חברים: ראטערמאן, גאלדבערג (ווארשא), ראטמאן י. ליכטענשטיין, בערקאוויטש, בעאטום און אנדערע.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 27. דעצעמבער 1926

קרים
און די יודישע געשיכטע אין דעם לאנד.

דער בעקאנטער יורישער היסטאריקער פראפ. שמעון דובנאוו האט אין דער „ווינער מארגענצייטונג" פערעפענטליכט א נאטיץ, וועגען די היסטארישע רעכט פון די יודען אויף קרים, אין וועלכער ער זאגט, צווישען אנדערען, פאלגענדעס:

„אויב אין אייראפא איז איבערהויפט פארהאן עפיס א געגענד, וואו די יודען זאלען זיך קענען בעטראכטען אלס תושבים, איז עס קודם-כל — קרים, און דער גאנצער צפון-ברעג פונ'ם שווארצען ים, וועלכע געהערען זייט'ן 18-טען יאהרהונדערט צו רוסלאנד. אויף די דאזיגע ברעגען האבען, בעת דער באספארישער מלוכה, געבליהט קאלאניעס פון העלענישע יודען, נאך פאר'ן ענטשטעהען פון קריסטענטום. אויפשריפטען, וואס זענען בעקאנט אין דער וויסענשאפט, בעווייזען דאס עקזיסטירען פון ארגאניזירטע יודישע קהלות אין דער באספאר-מלוכה נאך פאר'ן ערשטען יאהרהונדערט פון דער קריסטליכער צייט-רעכנונג.

איבער דער דאזיגער אורשיכט פון דער יודישער בעפעלקערונג האבען זיך אין פערלויף פון יאהרהונדערט אנגעזאמעלט נייע און נייע שיכטען: די ביזאנטישע יודען זייט'ן 5 יאהרהונדערט, די יודישע בעפעלקערונג פון דער כוזרישער מלוכה. אין 8 ביז'ן 11 יאהרהונדערט, די יודען און קאראימען אין דער צייט פון דער טאטארען-הערשאפט פון 13 ביז'ן 18 יאהרהונדערט, און שליסליך, א נעץ פון יודישע אקערבוי-קאלאניעס אין דעם אזוי-גערופענער „נאוואראסיע" (דרום-רוסלאנד) זייט'ן אנהויב פון 19 יאהרהונדערט.

אינ'ם היסטארישען רעכט פון די יודען צו קאלאניזירען קרים און דעם גאנצען ברעג פון שווארצען ים, פון אדעס ביז קאווקאז, קען נישט זיין קיין צווייפעל. ס'בלייבט נאר די פראגע וועגען דער צוועקמעסיגקייט פון דעם.

גראד אין די סטעפ געביטען, וואו די נייע יודישע קאלאניעס זאלען געשאפען ווערען, איז אין 17. יאהרהונדערט פארקומען די קאזאקען- און הײדאמאקען-בעוועגונג, וואס האט אין פערלויף פון כמעט 300 יאהר מיט יודיש בלוט אנגעזאפט די דאזיגע ערד (פון 1648 ביז 1920 י.).

געוויס וואלט עס געווען דערפרעהענד, ווען ס'וואלט געשאפען געווארען א געדיכטע נעץ פון יודישע קאלאניעס דוקא דארט, וואו נאך פאר 2 פריערדיגע יאהר האבען צווישען די גריכען און סקיטען געלעבט אונזערע אבות, און אז ס'זאל דארט אויפבליהען א יודישער אויטאנאמער קבוץ".

מיר האבען די דאזיגע אינטערעסאנטע היסטארישע דאטען געגעבען אהן אייגענע קאמענטארען, און אהן די פאליטישע אויסטייטשונגען פון דעם חשוב'ען יודישען געלעהרטען, חוץ — געשיכטע לערענט פיל מעהר. ווי פאליטישע סברות, און „נביאיש'ע" היפאטעזען... **ש״ן.**

אדרבא, נאט אייך נאך א לאנד...
צי וועט סיריע ווערען א לאנד פאר דער יודישער קאלאניזאציע?

(קארעספאנדענץ פון פאריז צום „נייעם פאלקסבלאט").

די פראגע, „וואס טוט מען מיט סיריען" שטייט איצט אין צענטער פון די פאליטישע וכוחים אין פראנקרייך.

מען איז מיד געווארען צו ברענגען אהן א סוף קרבנות פאר דעם חייטען סיריען, נישט זעהענדיג דערפון קיין שום נוצען, און אין דער פרעסע און אויף די פערזאמלונגען לאזען זיך אלץ מעהר הערען שטימען, אז מען מוז אמאל מאכען א סוף מיט דער גאנצער מעשה-סיריען. אדער מען מוז קומען צו אנ'אויסגלייך מיט דער ארטיגער בעפעלקערונג, אדער מען מוז פערלאזען סיריען.

די רעדנער, וואס עס קומט אויס צו הערען אויף אזעלכע פערזאמלונגען, זענען פול מיט אנטוישונג, אפילו די רעדנער, וועלכע טרעטען ארויס געגען דער ליקווידאציע פונ'ם פראנצויזישען מאנדאט אויף סיריען. ערקלערען אפען, אז ביז איצט האט פראנקרייך געהאט פון סיריען נאר צרות און אז ווייטער קען נישט און טאר נישט אזוי געהן. פראנקרייך מוז געפינען נייע וועגען און שאפען אין סיריען אנ'אנדערע סיטואציע.

„דאס איז דאך מעגליך", — האט אויסגערופען איינער פון די רעדנער, אנ'אנגעזעהענער ווידען-פאריקאנט פון ליאן. „אין פאלעסטינע האבען דאך די ענגלענדער בעוויזען צו שאפען ארדנונגען אין צו דערפיהרען דאס לאנד צו א עקאנאמישער ענטוויקלונג, פאלעסטינע קאסט די ענגלענדער קיין גראשען נישט, זיי האבען נחת פון פאלעסטינע און מיר האבען פון סיריען נאר צרות".

דער געדאנק, אז פראנקרייך וואלט געמוזט האבען אין סיריען עפעס אזא מין סארט „אייגענע ציוניסטען", ווערט אלץ פאפולערער אין געוויסע איינפלוס-רייכע פראנצויזישע קרייזען. דער געוואלטיגער אונטערשיד צווישען דער לאגע אין ארץ-ישראל און אין סיריען ווארפט זיך אין די אויגען, און ווילענדיג נישט ווילענדיג קומען די פראנצויזישע פאליטישע און ווירטשאפטליכע טוער צום אויספיהר, אז דאס זענען די „ציוניסטען", וועלכע — פון איין זייט שטיצען די ענגלישע פאזיציע אין לאנד, און פון דער צווייטער — ברענגען ארייין קאפיטאל, ארבייט און נייע אייראפאאישע מעטאדען אין פאלעסטינע.

כאראקטעריסטיש איז געווען אין דעם פרט די לעצטע ארויסטרעטונג פון דעם געוועזענעם פראנצויזישען אויבער-קאמיסאר אין סיריען דע-זשובענעל אויף א פערזאמלונג, וואס האט די טעג אר גאניזירט דער „אלוועלטליכער פערבאנד פון דער יודישער יוגענד" אויף דער טעמא: „פראנקרייך — סיריען — פאלעסטינע".

דע זשובענעל האט אפען ערקלערט, אז עס איז געווען א צייט, ווען ער איז אפילו געווען א געגנער פונ'ם ציוניזם און זיך בשתפות אבגעזאגט אונטערצושרייבען אנ'אויפרוף פאר ציוניזם. איצט אבער, נאכדעם ווי ער האט בעזוכט ארץ ישראל און געלעבט א צייט אויפ'ן מזרח, האט ער פערשטאנען, אז נאר דער ציוניזם קען דארט עפעס אויפטון. דע-זשובענעל האט אויסגעמאלט, ווי אזוי די יודען ברענגען ארייין אין פאלעסטינע מאדערנע טעכניק, אינטעליגענץ און קאפיטאל און העלפען דער מאנדאטאר-מאכט בערוהיגען די אראבער.

„דער אראבער — האט דערקלערט דע-זשובענעל — קען צוויי פראקטישען: קראפט און געלד. צווישען די צוויי כחות באלאנסירט ער שטענדיג. דערזעהענדיג איצט ביידע פראקטישען אינאיינעם און מיט אמאל — די ענגלישע קראפט און דאס יודישע געלד — האט דער אראבער זיך גענומען אונטערגעבען"...

אט די פעראייניגונג צווישען „קראפט און געלד" זעהט נישט דע-זשובענעל אין סיריען. און ער דערקלערט אפען, אז אין איין גיבען וועט זיך סיריען אליין עפענען פאר'ן ציוניזם. שוין דאס ביסעל יודען, וועלכע וואוינען איצט אין סיריען, ברענגען א געהאלדיגען נוצען פאר פראנקרייך.

די סירישע יודען זענען נישט גרויס אין צאהל — האט געזאגט דע-זשובענעל. אבער זיי זענען די פערבינדונגס-קראפט צווישען מזרח און מערב. די זעלטענע יודישע צופאסונגס-פעהיגקייט, זייער לאיאליטעט צו פראנקרייך זענען גאר נישט אפצושאצען. זיי האבען מיר א סך געהאלפען אין מיין ארבייט. איך ווינש מיר האט מעהר אזעלכע אלפערס.

זעהר פארזיכטיג און קלוג האט דע-זשובענעל געפרובט צו דערווייזען די יודען, אז סיריען האט פאר זיי א סך מעהר מעלות אין פערגלייך מיט ארץ-ישראל און אז עס לוינט זיך א סך מעהר צו קאלאניזירען סיריען און נישט פאלעסטינע.

— סיריען — האט ער דערקלערט — איז אין א בעסערער לאגע, ווי פאלעסטינע. דאס לאנד איז רייכער, דער באדען איז פרוכטבארער. סיריען ליגט אויך אויפ'ן וועג צווישען פערסיען און אינדיען און האט פאר זיך א גראנדיעזע עקאנאמישע און האנדעלס-פאליטישע צוקונפט. דער געוועזענער ירושלים'ער גובערנאטאר, גענעראל סטארס, האט מיר אמאל געזאגט א טיפע און קלוגע זאך: „פאלעסטינע איז א פראוינץ און סיריען איז א לאנד".

קיין שום קלארע אויספיהרען האט זעלבסטפערשטענדליך, דע-זשובענעל פון דעם דאזיגען פערגלייך צווישען ארץ-ישראל און סיריען נישט געמאכט און האט נישט גערופען די יודען צו פערלאזען פאלעסטינע צוליב סיריען, דערצו איז ער צו א פיינער פאליטיקער, אבער

דער גאנצער טאן פון זיין רעדע איז געווען, אז פאלעסטינע איז נישט דאס איינציגע לאנד אויף דער וועלט און ענגלאנד איז נישט די איינציגע מלוכה, וואס וואלט געקענט גרייט אויפצונעמען דעם יודישען קאפיטאל, די יודישע ענערגיע און די יודישע לאיאליטעט צוליב איינענע אינטערעסען אין זיין מאנדאט-לאנד.

עס וואלט געווען א גרויסער טעות, ווען די יודישע עפענטליכע מיינונג וואלט — אויף גרונד פון די אויבענציטירטע ווערטער פון דע-זשובענעל אנגענומען, אז די יודישע קאלאניזאציע פון סיריען איז שוין איצט א קאנקרעטע און רעאלע מעגליכקייט. דע-זשובענעל אליין האט דערקלערט אין זיין רעדע, אז וועגען א מעהר-וועניגער בעדייטענדער יודישער קאלאניזאציע אין סיריען וואס מען קענען רעדען נאר דאן, ווען עס וועלען אויסגעפיהרט ווערען דריי בעדינגונגען: 1) ווען דער ציוניזם וועט ענטגילטיג מנצח זיין; 2) ווען די ציוניסטען וועלען פערלעגען א גרויסען, דעטאלירט אויסגעארבייטען פלאן און 3) ווען זיי וועלען בעווייזען, אז זיי פערמאגען גענוג מיטלען דורכצופיהרען דעם דאזיגען פלאן.

אלע די דריי בעדינגונגען זענען געוויס נישט גרינג צו דערפילען, און די פראגע וועגען יודישער קאלאניזאציע אין סיריען איז בלי-שום-ספק איצט נאך נישט קיין פראקטישע קאלאניזאציאנס-פראבלעם, נאר דערוויל נישט מעהר ווי א זעהר אינטערעסאנטע און וויכטיגע פאליטישע קאמבינאציע, — הן פאר די פראנצויזען, הן פאר די יודען.

אזוי שטעהט איצט אין פראנקרייך די פראגע וועגען דער יודישער קאלאניזאציע אין סיריען. זי איז נאך ווייט נישט בעשלאסען. זי איז אבער געשטעלט אויפ'ן סדר-היום פון דער פראנצויזישער פאליטיק און האט ערנסטע און גרויסע שאנסען פערווירקליכט צו ווערען. (י.ט.א.)

י. שעכטמאן.

די אמעריקאנישע לעגענדע!
— פון — דר. א. מוקדוני.

מיט א קורצער צייט צוריק איז עס געווען.

איך בין געווען איינער פון די פיער טויזענד, וועלכע האבען בייגעוואוינט די ערעפנונג פון א וואונדערליכען טעאטער פאלאץ אויף דעם גיהנום'דיגען בראדוויי.

א גאנצער שנירל פון רכט אמעריקאנישע לעגענדעס האט מען איבנו אונטערגעטראגען ביי דער ערעפנונג.

אמעריקא, דאס דאלאר-לאנד, האט זעהר ליב לעגענדעס; אמעריקא, דאס ניכטערע לאנד, פער'עפור'ט זיך און בערויסט זיך מיט לעגענדעס.

א לעגענדע איז דער מענש, וואס האט אויסגעבויט דעם טעאטער-פאלאץ, דער מאגול פאנגאט א. צוקער.

אנ'ארימער אימיגראנטען-יונגעל איז ער געווען מיט צוויי צענדליג יאהר צוריק און איצט דער קעניג פון דער מאווי אינדוסטריע.

א לעגענדע איז די געביידע גופא.

א לעגענדע, וואס דערצעהלט פון דער וואונדערליכער אמעריקאנישער בריה'שקייט, פון דער אומגלויבליכער אמעריקאנ'ישער דרייסטקייט און פון דער איבערמענשליכער פלינקייט.

דער גראנדיעזער פאלאץ, וואס איז 35 שטאק די הויך מיט זיין גרויסען, פון רייכקייט בלענדענדיגען טעאטער, איז אויסגעבויט געווארען אין איין יאהר.

אין דעם פאלאץ זענען דא הונדערטער לעגענדעס פון טעכניק.

וואונדער פון דער טעכניק בענעגענען מיר אויך אויף יעדען טריט און שריט.

די רייכקייט, די ברייטע האנד, וואס האט געגרענצט מיט גאלד אויף דעם אויפבוי פון דעם פאלאץ, איז לעגענדאריש.

דורות גאנצע האבען א מאל מענשען געארבייט אויף אזא פאלאץ; זיירעס האבען אנגעהויבען בויען און אור-אייניקלעך האבען עס פערענדיגט.

דער וואס האט דעם פונדאמענט געגראבען האט נישט זוכה געווען צו זעהען דעם דאך, און דער וואס האט דעם דאך פערענדיגט האט די טיפענישען פון דעם פונדאמענט קיינמאל נישט געזעהן.

עס איז א גרויסע לעגענדע.

* * *

א מאל האבען די מענשען פון בבל געוואלט בויען א הויכען טורם, א זעהר הויכען טורם מיט א שפיץ אין הימעל ארייין.

זיי האבען געוואלט א טורם, וואס זאל זיי ברענגען נאהענט צום הימעל.

האבען זיי אבער געטאן אנ'ארימע טעכניק, זיי האבען דעם טורם נישט געקענט אויפבויען און זיי זענען געבליבען אויף דער ערד און געקוקט מיט טיפער בענקעניש אויף'ן הימעל.

היינט קען אמעריקא דעם בבל טורם אין איין יאהר אויפבויען.

אבער נאהענט צום הימעל איז אמעריקא נישט זיין, פון דער הויכקייט ענטפערט זי מיט איהרע בליקען די ערד.

עפעס פעהלט דער אמעריקאנישער לעגענדע.

די וואונדערליכע אמעריקאנישע לעגענדע האט עפעס נישט קיין מוסר-השכל.

עס איז נאקעטער וואונדער, עס איז א גט פון קאלטען שטאל, פון קאלטען גאלד און פון שבוטען שטיין.

עס איז א וואונדער אהן לשון, א גוף אהן א הארץ, א לעגענדע אהן חשארת-הנפש און א מעשה'לע אהן דעם ציטער פון בענקעניש.

אין דעם וואונדערליכען פאלאץ, ווען מיר זענען געזעסען פער'כשוף'ט, פער'חלומ'ט און דערהויבענע, האט מען אונז בעוויזען אנ'ארימען, גרויען, קונסטיג-פענטיפענטאלען איז ביליגען פילם.

א וואונדערליכער פאלאץ פאר גייסטיגע ארימקייט, א לעגענדאריש טורם פאר גייסטיגער קבצנות.

א גאלדענע ראהם... און אין ראהם א ביליג און גראב בילדעל...

* * *

עס איז די אייביג-טרויעריגע געשיכטע פון פאלאצען.

אין די גרויסע און אין די שענסטע פאלאצען זענען אלע מאל געזעסען אויף גאלדענע שטוהלען גראבע מלכים'לעך און אויף זייערע עקסטע קעפלעך האבען זיי קרויגען מיט טייערסטע ברילאנטען געשראבען.

פאלאצען זענען אלע מאל געווען גרויסע חורבות.

נאך דער רוסישער רעוואלוציע, ווען מען האט געעפענט איינינע קייזערליכע פאלאצען פאר'ן פאלק, האב איך פרומגעבלאנדזשעט אין דעם ווילדען און משוגעגעם לוקסוס און האב כסדר געקלערט: א זעלכע פרעכטיגע פאלאצען, א זעלכע וואונדערליכע געביידעס און אין זיי האבען געוואוינט א נאר, א א האלבער אידיאט, א היסטעריש, נערישע מאריצע און פינף קינדער, פיער לאנגהיילינג טוידען און א קראנקער, אומגליקליכער יורש-עצר'ל.

א פנים, אז רייכע פאלאצען דארפען פערדעקען, בעהאלטען און פערשלייערען גרויסע נישטיגקייטען, אנגעבלאזענע נארישקייטען און אומגליקליכע פוסטיגקייטען.

און נישט פון פאלאצען זיינען געקומען צו דער וועלט די גרויסע תורות, די גרויסע אידעאלען, די גרויסע ערפינדונגען, די גרויסע קונסט-ווערק און אלע ענטדעקונגען.

דער אמעריקאנער פילם צולענט זיך אין די רייכסטע און אין די שענסטע פאלאצען, ער בלענדעט מיט זיין רייכקייט, מיט זיין אויסגעקומענקייט און מיט זיינע שחורע און ברייטע קעשענעס, דאס דערהאלט ער זיין נישטיגקייט, דאס פערדעקט ער זיין גייסטיגע ארימקייט.

און וואס רייכער די פאלאצען זענען אלץ ארימער, ביליגער און נארישער חברט דער אמעריקאנער פילם.

וואס רייכער די ראהם אלץ נארי-

(ענדע זעה 6-טע זייט).

Dr. Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאן 34.90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנקהייטען.
נעמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr. H. SPIRA-BORNSTEINOWA
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנקהייטען.
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

נייער פאָלקסבלאַט
27. דעצעמבער 1926

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
27. דעצעמבער 1926

27
מאָנטאָג
כב
טבת תרפ"ז

דעצעמבער
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג. 9

פערטשאַדעט

מיט גאַז. און געבליבען טויט.

(ב) אויף ציגעל-גאַס 51 האָט זיך די דינסט העלענא קאַראשיק, אין דער וואוינונג פון איהרע בעלי-בתים גראָס-בערג פערטשאַדעט מיט גאַז.

ווען די דינסט איז אין דער ווילינע נאַכט אהיימגעקומען פון קאָטשטשאָל, האָט זי אָנגעצונדען דעם גאַז און דער-נאָך שלעכט פערדרעהט דעם קראַן.

זי האָט אין דער לעצטער מינוט דערפיהלט דעם גאַז און געעפענט דאָס פענסטער. ס'איז שוין אָבער געווען צו שפעט.

דער אָנגעקומענער פּאָגאָטאָוויע-דאָק-טאָר האָט נאָר קאָנסטאַטירט דעם טויט.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט מאָנטאָג דיזשורירען ביי-נאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: מ. עפּשטיין (פּיעטריקאָווער 225) מ. באַרטאָשעוויטשי פּיעטריקאָווער 95) מ. ראָזענבלום (צע-געלניאַנאַ 12) גאַרפיין (חכמבּרדניאַ 54) י. קאָפּראַוויטקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

י. מ. הייסענבערג איז לאָדז.

אין אַ פריוואַטען-ענין האָט נעכטען געוויילט ביי אונז אין שטאָדט דער בעריהמטער שריפטשטעלער י. מ. ווייסענבערג.

פערזאַמלונג פון שערער-אַרבייטער.

(-) נעכטען 4 נאָכמיטאָג איז אין לאָקאַל פון פר. פעראיין פון אַרבייטער און אַרבייטערינס אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע (נאָוואָמיעסקאַ 27) פאָרגע-קומען אַ פערזאַמלונג פון שערער-אַרביי-טער. נאָך אַ דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען אַריינצוטרעטען אין פעראיין און ס'איז געשאַפען געוואָרען אַ אָרגאַ-ניזירטע סעקציע פון שערער-אַרבייטער.

אַ שׂרפה.

(§) נעכטען ביינאַכט איז אויסגעבראָכען אַ שׂרפה אין פאַלאַץ אויף דער קאָמערגיק גאַס 38, וואָס געהערט צום בעקאַנטען אינדוסטריעלער ה' אַלפרעד רויל.

אין משך פון 3 שעה האָבען די פייער-לעשער פערלאָשען דאָס פייער. דער היזק איז גרויס.

צוויי „פּרנסות".

בעטלעריי און גנבה.

אין פריעדענס-גריכט איז בעטראַכט-געוואָרען דער פּראָצעס פון 55 יעהרי-גען שמריהו בעקער, אַ הויז-ווירט אין סטאָשעוו, וועלכער האָט אויס אַ נישט-געוועהנליכער סימפּאַטיע געבעטעלט, געוואָנדערט אין פון צייט צו צייט גע-גנב'עט שטוב-חפצים. אין יולי 1926 איז בעקער געקומען אין דער וואוינונג פון רבקה בעלערמאַהן, וועלכע וואוינט אויף דרעווגאָווסקאַ 71 און געבעטען אַ נדבה.

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואָס בערעלסאָהן האָט איהם אַליין איבער-געלאָזט אויף אַ ווייל אין קוך, האָט בעקער צוגענומען 20 זל., וואָס זענען געלעגען אויפ'ן טיש. ווען רבקה בע-רעלסאָהן איז צוריק אַריינגעקומען אין די קוך האָט זי שוין דעם בעטלער נישט געטראָפען. דערביי האָט זי בע-מערקט די גנבה, זי האָט געוואָלט נאָכ-לויפען דעם בעטלער אָבער די טיר איז געווען פערשלאָסען, דעמאָלט איז בערעלסאָהן צו, צום פענסטער און גע-מאַכט אַ געוואַלד, [אַז מ'זאָל איינהאַל-טען דעם בעטלער-גנב. בעקער איז פערהאַלטען-געוואָרען.

דאָס געריכט האָט נאָך אַ לענגערע בעראַטונג פער'משפט בעקער'ן אויף 6 חדשים טורמע.

„מיר ערפילען אונזערע פליכטען אלס בירגער און דארפען אויך האבען אלע רעכט"

קאָלעקטיווע פאַרלעזונג פון פּרעזעס פון יוד. „קאָלאָ" א דוו. האַרט-גלאַס, דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט און דיר. פערלמאַן אין לאָדז

(*) נעכטען האָט דער לאָדזער אָקאַדע-מישער פערבאַנד „ירדניה" איינגעאָר-דענט אין איינענעם לאָקאַל אויף פּאָ-לודניאָוואַ 36 אַ קאָלעקטיווע פאַרלעזונג פון פּרעזעס פון יודישען „קאָלאָ" דעפּ. האַרטגלאַס, דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט און דירעקטאָר א. פערלמאַן אויף דער טעמע: „דער קאַמף פון די יודען פאַר זייערע נאַציאָנאַלע רעכט".

די פערזאַמלונג עפענט אויף העברע-איש דירעקטאָר פערלמאַן.

ער דערמאָהנט די געשיכטע פון די יודען, ווייזט אָן, אַז זיי האָבען זיך אין ערגיץ נישט אַריינגעריסען, אַז איטאַ-ראַל האָט מען זיי געבעטען צו קומען, און אַז אָפט זענען זיי אַפילו ספּעציעל בעשאָנקען געוואָרען מיט פּריוויליגיעס. אָבער ווען דער איינגעבוירענער בע-פעלקערונג האָט זיך געדאַכט, אַז די יודען האָבען זייערע פונקציעס אויס-געפיהרט, זענען זיי געוואָרען „איבריג" און מ'האָט זיך פון זיי שוין געוואָלט בעפרייען. אַנ'אַנדער זאַך איז, צי דאָס „איבריג" איז ווירקליך געווען אַזוי, און פיל לענדער האָבען זיך איבער-צייגט שפעטער, אַז זיי זענען זיך פוצה-געווען, נאָר נישט אַלע האָבען דאָך פון דעם געלערנט.

ווייטער ווייזט אָן דער רעדנער, אַז אין די בעגריפען „קאַמף" און „רעכט" איז איינגענטליך פערהאַן אַ נעגענזאַץ: דאָס זענען בעגריפען, וואָס שליסען אויס איינער דעם אַנדערען. דער קאַמף קומט פאַר נישט פאַר רעכט, נאָר גע-גען אומרעכט און אַזוי ווי, ליידער אונז ווערט אָפגעטון פיל אומרעכט, קומט אונז אויס צו פיהרען אַ שטאַרקען און ענערגישען קאַמף אויף פערשידענע פראָנטען.

דער צווייטער רעדנער, דעפּוטאַט ד"ר ראָזענבלאַט, רעדט יודיש. ער שטעלט זיך אָפּ די פאָרמען און אינ-האַלט פונ'ם קאַמף, וועלכע די יודען פיהרען אויף פערשידענע געביטען פון זייער לעבען, רעדט ברייט וועגען די אויפגאַבען פונ'ם פּאָליטישען קאַמף און וועגען דער ראָל, וואָס די יוגענד און ספּעציעל די אינטעליגענץ איז בערו-פען צו שפּילען אינ'ם יודישען געזעל-שאַפטליכען און קולטורעלען לעבען.

מיט אַ לענגערען רעפעראַט טרעט אַרויס פּרעזעס דעפּ. האַרטגלאַס. ער הויבט אָן פון דער אַלטער יודישער אַסימילאַציע, ווי אַזוי זי האָט פערשטאַ-נען די אויפגאַבען פונ'ם יודענטום און פון די יודען, רעדט וועגען דער נייער ציוט, און וועגען די מיטלען וואָס די פערשידענע יודישע קבוצים ווענדען אָן אין זייער קאַמף פאַר די נאַציאָנאַלע רעכט. רעדענדיג וועגען אַמעריקאַ בע-טאָנט דער רעדנער, אַז דאָרט איז נאָך נישט געקומען צו דער קאָנסאָלידירונג פון דער יודישער נאַציאָנאַלער קער-פּערשאַפט אַלס איינהייט, און ווען זיי שיקען אונז פיל דאָלאַרען געניסען זיי צו ביסלעך פונ'ם מזרח-יודענטום, דורכ-דעם, וואָס זיי שטעקען זיך ביסלעכווייז פון זיי אָן מיט נאַציאָנאַלער ווירדע און דרייסטקייט. די גרויסע יודישע מאַסע אין אַמעריקאַ האָט זיך נאָך נישט איינ-געשטעלט.

אין דער פּוילישער געזעלשאַפט — דערצעהלט ווייטער דער רעדנער—זע-נען דאָ רעאַקציאָנערען, וואָס האָבען ביז דער לעצטער צייט געהאַט די השפּעה אויפ'ן גאַנצען מלוכה- און פּאָ-ליטישען לעבען און ליבעראַלע עלע-מענטען, וואָס זענען לעצטענס געקומען צום וואָרט און ווערען אַלס דרייסטער. די רעאַקציאָנערע עלעמענטען זענען גע-ווען אונזערע פערביטענע שונאים אויפ'ן עקאָנאָמישען געביט, זענען אָבער גע-ווען גרייט אויף געוויסע קאָנצעסיעס אויפ'ן נאַציאָנאַלען געביט, די ליבעראַ-לען, דאָגעגען, זענען נייטראַל אויפ'ן עקאָנאָמישען געביט, [און זעהר איינגע-האַלטען און בעגרעניצט ביים אָנערקע-נען אונזערע נאַציאָנאַלע פאָדערונגען.

מיר נעהמען אַ-ויס פון דעם פּרינציפּ, אַז יעדע גרופּע אין דער מלוכה דאַרף טראָגען אַלע התחייבות'ן, דאַרף אָבער געניסען פון אַלע רעכט. אָבער געניסען פון אַלע רעכט הייסט געניסען פון דעם וואָס דער דאָזיגער קבוץ דאַרף פאַר זיך, אַזוי ווי ער אַליין פּאַסט עס אויף.

מיר, זאָגט דער רעדנער, דאַרפען האָבען אַ נ'א י ג ע נ ע ם שול-וועזען, יודישע קהלות מיט אַ פעראייניגונג אין מלוכה-מאַסשטאַב. דער רעדנער רעכענט אויס אַ רייע פאָדערונגען, וואָס ווערען אַרויסגעשטעלט צו דער מלוכה, וואו מיר ערפילען אונזערע פליכטען אַלס בירגער און דאַרפען האָבען אויך אַלע רעכט.

רעדענדיג וועגען דעם עצם קאַמף, שטעלט זיך דער רעדנער אָפּ אויף דער טענדענץ, וואָס איז פערהאַן לעצטענס אַרויסצורוקען אין פאָדערגרונד די עקאָ-נאָמישע אינטערעסען פון בעזונדערע גרופּען. ער ווייזט אָן, אַז ס'מוז עקזיס-טירען אַנ'איינהייטליכקייט אין אָרגאַני-זאַציע, וואָס זאָל אַרומנעהמען אַ ל ע, און זאָל קענען דעם יחיד אונטעראָרד-נען דעם כלל.

ער ברענגט אַלס ביישפּיל, אַז בעת דער קאָנצעסיע-גזירה איז צום יודישען „קאָלאָ" געקומען אַ גרופּע יודישע אינ-וואַלידען, וואָס האָט געפאָדערט, אַז די קאָלאָ זאָל שטיצען דעם פאָרשלאַג אָפּ-צונעהמען ביי יודען די קאָנצעסיעס, די „קאָלאָ" האָט דעם שטאַנדפּונקט נישט אָנגענומען: דער אינטערעס פונ'ם גרויסען טייל יודען וואָס וואָלטען דער-ביי געליטען האָט איבערוואויגען איבער די אינטערעסען פון יחידים. שליס-ליך, גוט צו דער רעדנער. די גרויסע מאַסען יוד. אינוואַלידען האָט זיך נישט סאָלידאַריזירט מיט דער דאָזיגער גרופּע. אָבער די פולע בעפרידיגונג פון אַלע נאַציאָנאַלע נויטען וועט קענען פאָר-קומען נאָר ביי אַ טעריטאָריאַלע קאָנ-צענטראַציע, דאָס האָבען אַפילו פער-שטאַנען די יעווסעקס אין רוסלאַנד, וואָס האָבען זיך גענומען שאַפען די קרימער קאָלאָניזאַציע, אַנ'אָרט טערי-טאָריאַליזם אין אַ נייער אויפלאַגע אָבער קרים, זאָגט דער רעדנער קען טיילווייז לעזען נאָר די פראַגע פון די יודען אין רוסלאַנד, די לעזונג פון דער אַלגע-מיינער יודישער פראַגע איז טעריטאָר-יאַלער קבוץ אין א"י. דאַן ווען ס'וועט אויסהערען דער שווערער קאַמף פאַר'ן קיום וועט מען אָנהויבען שאַפען נייע ווערטען גייסטיגע און אַנד.

דער רעדנער פערענדיגט מיט אַ רוף צום קאַמף פאַר פולע רעכט און פאַר אַ זעלבסטשטענדיגע עקזיסטענץ אין א"י.

דער רעפעראַט איז אויסגעהערט גע-וואָרען מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט און צום סוף איז דער רעדנער בעשאָנ-קען געוואָרען מיט אַפּלאָדיסמענטען.

דירעקטאָר פערלמאַן האָט אין נאָמען פון די פערזאַמעלטע געדאַנקט דעם רעפערענט און איהם פערזיכערט די שטיצע און מיט-הילף מצד די אָנוועזענ-דע, וועלכע זענען זיכער, אַז די „קאָ-לאָ" וועט זיי ערהענהאַפט פיהרען אין קאַמף פאַר יודישע רעכט. די גרויסע פערזאַמלונג איז געשלאָסען געוואָרען מיט'ן געזאַנג פון „התקוה".

אַלגעמיינע מיטגלידער-פערזאַמלונג

פון יודישע ליטעראַטען און זשורנאַליסטען-פעראיין.

נעכטען איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון יודישען זשורנאַליסטען- און ליטעראַטען-פעראיין. ה' שולמאַן עפענט די פערזאַמלונג אין נאָמען פון דער צייטווייליגער פערוואַלטונג און אַלס פּרעזיצער ווערט געוועהלט רעדאַקטאָר לאַזאַר פוקס, וועלכער פערבעט אין פּרעזידיום די ה"ה: דעפּ. ד"ר ראָזענ-בלאַט, רעד. י. אונגער, רעד. י. קאַהאַן, אינוש. רוסאַק און אַלס סעקרעטאַר ה' י. מאַסקאָוויטש. אין נאָמען פון דער צייטוו. פערוואַלטונג גיט אָפּ אַ בעריכט ה' י. ראָזענבערג. ער דערצעהלט וועגען דער דורכגעפיהרטער לעגאַליזאַציע פון דער היגער אַפּטיילונג, אין פער-איין האָבען זיך פערשריבען 50 מיט-גלידער, 44 פון זיי זענען בעשטעטיגט געוואָרען 5 זענען אָפּגעוואָרפען געוואָ-רען און איינע איז בעשלאָסען געוואָ-רען איבערצושיקען נאָך אַ דעציזיע קיין וואַרשא, צו דער צענטראַלע. די צ. פערוואַלטונג האָט אויך אָנגעוויזען די אָרגאַניזאַציע פון אַ מאַסקען-באַל, די אַרבייטען געהען צו זעהר לעבהאַפט.

נאָכדעם ווי ה' אַבערזשאַנעק גיט אָפּ דעם קאַסע-בעריכט פּרעגט אָן ה' ח. ל. פוקס, וועמענס דעקלאַראַציע איז בע-שלאָסען געוואָרען איבערצושיקען קיין וואַרשא און פאַרוואָס. ה' ראָזענבערג ענטפערט, אַז דאָס איז געווען די דעק-לאַראַציע פון ראַטמאַן ליכטענשטיין. אויף דער פערוואַלטונגס-זיצונג איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז ער איז אויסגעשלאָסען גע-וואָרען פונ'ם לעהרער-פעראיין, דער דאָזיגער בעשלוס איז בעשטעטיגט גע-וואָרען אין פערשידענע אינסטאַנצען צוליב דעם, וואָס די דאָזיגע פראַגע האָט אַרויסגערופען מיינונגס-פערשידענ-הייטען אין דער פערוואַלטונג גופא, איז בעשלאָסען געוואָרען די פראַגע איבערצושיקען צו דער וואַרשאָווער צענטראַלע מיט אַלע מאַטעריאַלען. ערום דעם ענין ענטוויקעלט זיך אַ הייסער וכּוח, אין וועלכען ס'נעהמען אָנטייל די ה"ה לעווי, ח. ל. פוקס, ברוסטאָווסקי, אונגער, בראָדערזאָן, שולמאַן, גייגאַלד-בערג, א. אַנד. רעד. ברוסטאָווסקי טראָגט אַריין אַ רעזאָלוציע אויסצודרי-קען אַ שאַרפען פּראָטעסט דער צייט-ווייליגער פערוואַלטונג פאַר נישט בע-שטעטיגען די דעקלאַראַציע. דער פאָר-שלאַג ווערט נישט אָנגענומען.

צום סוף ווערט אָנגענומען דער פאָר-שלאַג פון ח. ל. פוקס און ה. י. לעווי מיט דער אויסבעסערונג פון ד"ר ראָ-זענבלאַט, אַז די פערזאַמלונג פאָדערט אויף די נייע פערוואַלטונג אָנצונעהמען ה' ליכטענשטיין אַלס מיטגליד.

פאַר דער דאָזיגער רעזאָלוציע האָ-בען געשטימט 16 געגען 13 און 8 האָבען זיך אָפּגעהאַלטען. נאָכדעם ווי דער צייט-ווייליגער פערוואַלטונג ווערט אויסגע-דריקט אַ דאַנק פאַר אַ דורכגעפיהרטער אַרבייט איז אָנגענומען געוואָרען דער בודזשעט אויף 11.800 זל. לויט'ן פאָר-שלאַג פון רעד. י. קאַהאַן ווערט בע-שלאָסען, אַז די לאָדזער אַפּטיילונג זאָל אין דער פראַגע פון אָנצונעהמען מיטגלי-דער זיין אומאָפּהענגיג פון דער צענטראַלע אין וואַרשא.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַ-פען ביים פעראיין אַנ'אָפּטיילונג, וואָס זאָל זיך בעשעפטיגען מיט שטיצען דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט; קומען אין אַנ'ענגען קאָנטאַקט מיט דער היגער געזעלשאַפט צו שטיצען די העב-רעאישע אוניווערזיטעט אין ירושלים; צו שאַפען אין פערלויף פון אַ חודש אַ יודישען זשורנאַליסטען - סינדיקאַט אין לאָדז.

ווייטער זענען איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען אַ פּראָטעסט געגען די פּאָגראָ-מען אין רומעניען מיט אַנ'אויפפאָדע-רונג צו אַלע יודישע אינסטיטוציעס, אַז זיי זאָלען אויך אָננעמען פּראָ-טעסט - רעזאָלוציעס. אַ פּראָטעסט איז אויך אָנגענומען געוואָרען געגען דער יודישער קהלה פאַרוואָס זי שטיצט נישט דעם יודישען און העברעאישען שול-וועזען.

נאָכדעם זענען פאָרגעקומען וואַהלען אין דער פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, וועלכע האָבען געגעבען פאָל-גענדע רעזולטאַטען:

אין דער פערוואַלטונג

רעד. י. אונגער, רעד. לאַזאַר פוקס, ד"ר י. ראָזענבלאַט, רעד. י. קאַהאַן, י. ראָ-זענבערג, יצחק קאַצענעלסאָן און ד"ר פאַלעק, אַלס קאַנדידאַטען: מ. בליי-שטיפט, י. שולמאַן און י. אַבערזשאַנעק. אין דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: אינזש. רוסאַק, מ. בראָדערזאָן, ד"ר בריבולסקי און ד"ר שאַרטאַקאָווער, אין חברים-געריכט: מ. פרידענזאָהן און לעווי (צווי-שען י. גיפּס און ד"ר עק דאַרף פאָר-קומען אַ גורל).

אונזער מאַגיסטראַט בעשעפטיגט זיך מיט... הלוואות.

די פּרעסע-אַגענטור „ביפּ" ווייסט צו דערצעהלען, אַז דורך דער פערמיטלונג פון איינעם פון די יודישע ראַטמענער, האָט זיך אַנ'ענגלישע פירמע געווענדעט צום לאָדזער מאַגיסטראַט מיט אַנ'אָפער-טע וועגען אַ גרויסער הלוואה אויף קאַנאַליזאַציע-צוועקן.

די הלוואה זאָל געגעבען ווערען אויף 8 פּראָצענט יעהרליך.

די דאָזיגע אָפערטע וועט בעטראַכט ווערען אויף דער נאָהנטסטער זיצונג פון מאַגיסטראַט.

זיך אויפגעשניטען דעם בויך.

(ב) אויף מאַרגאָווע 9 האָט דער 24-יעהריגער, באַלעבאַלאָוו בעדנער, מיט'ן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמאָרד זיך אויפגעשניטען דעם בויך.

די פּאָגאָטאָוויע האָט דעם זעלבסט-מערדער אין אַ שווערען צושטאַנד פאַ געפיהרט אין שפּיטאָל.

———

וויפיל דארף מען צאהלען דירה-געלד?

פון ניי-יאָהר אָן ווערט ווייטער געהעכערט דאָס דירה-געלד אויף 6 פראָצ. אַ קוואַרטאַל. פאַר'ן ערשטען קוואַרטאַל (פון 1. יאַנואַר ביז 1. אַפּריל) 1927 וועט מען דעריבער מוזען צאָהלען: 1) פאַר האָטעלען, גזוועלבער, האַנדעלס און אינדוסטריעלע לאָקאַלען, וועלכע זענען געגאַנגען אין יוני 1914 העכער ווי 600 רובל אַ יאָהר. 87 פראָצ. פון גרונד דירה-געלד; 2) פאַר גזוועלבער; לאָקאַלען, וואָס קויפען אויס 3. אָדער אפילו 2. קאַטעגאָריע האַנדעלס-פאַטענט און פאַר וועלכע מען האָט געצאָהלט אין יוני 1914 נישט מעהר ווי 600 רובל אַ יאָהר; לאָקאַלען, אין וועלכע פ'געפינען זיך פענסיאָנאַטען אָדער מעבלירטע צימערן; וואוינונגען, וועלכע בעשטעהן מינדעסטענס פון 7 צימער, אָנגעהעהענדיג פון דער סומע גרונד דירה-געלד אין יוני 1914—82 פראָצ. פון גרונד דירה-געלד; 3) פאַר לאָקאַלען, אין וועלכע ס'געפינען זיך האַנדווערקער-אונטער-נעהמונגען, וואָס קויפען אויס 7. קאַטעג. פאַטענט; פאַר וואוינונגען, וואָס בעשטעהען פון 4 ביז 6 צימערן—77 פראָצ. פון גרונד דירה געלד; 4) פאַר לאָקאַלען, וועלכע זענען פערנומען דורך קאָנצע-סיאָנירטע בילדונגס און ערציהונגס-אַנשטאַלטען; דורך אַרבייטער קאָ-אָפּעראַטיווען; דורך פראָפעסיאָנעלע אַרבייטער און אָנגעשטעלטע פער-איינען, דורך רעדאַקציעס און אַדמי-ניסטראַציעס פון צייטשריפטען דורך קולטורעלע, בילדונגס און געזעל-שאַפטליכע אינסטיטוציעס, אומאָפּהענגיג פון דער סומע דירה-געלד, וויפיל די זעלבע לאָקאַלען זענען געגאַנגען אין יוני 1914, אויב בעשטעהען זיי פון 4 ביז 6 צימערן — 77 פראָצענט און פון מעהר צימערן 82 פראָצענט פון גרונד דירה-געלד.

אזוי ווי דאָס דירה-געלד פאַר די אויסגערעכנטע לאָקאַלען בעטרעפט שוין איבער 75 פראָצענט פון דער בעצאָהלטער פאַר זיי סומע אין יוני 1914, דאַרפט מען שוין לויט'ן טייל 2 אַרט. 7 פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ אויפ'ן חשבון פון די אויסגאַבע גאָרנישט צאָהלען. 5) פאַר וואוינונגען, וועלכע בעשטעהן פון 2 צימערן, 2 צי-מערן און קיך און 3 צימערן מיט קיך; פאַר לאָקאַלען, אין וועלכע ס'געפינען זיך אונטערנעהמונגען, וואָס קויפען אויס 8. קאַט. אַרבייטס- אָדער 4 קאַטעגאָריע האַנדעלס-פאַטענט 72 פראָצ. פון גרונד דירה-געלד.

אַזוי ווי דאָס דירה-געלד פאַר דער נור וואָס דערמאָהנטע קאַטעגאָריע לאָ-קאַלען איבערשטייגט שוין 50 פראָצ. פון גרונד דירה-געלד, איז מען שוין בעפרייט פון צאָהלען פאַר'ן גרעסטען טייל אויסגאַבען ווי צב"ש פאַר'ן סטרוזש. פאַר ריינינען די קוימענס, בעלייכטען דאָס טויער, קאָרידאָרען און אַנדערע אָביעקטען און פאַר אַרויספיהרען דאָס מיסט.

כל זמן דאָס לויפענדע דירה-געלד בעטרעפט נאָך נישט 75 פראָצענט פון גרונד דירה-געלד, מוז מען פון דעסט-וועגען נאָך צאָהלען פאַר וואַסער און אויסרייניגען די קלאָזעטען.

פאַר די הוצאות דאַרפט מען צאָהלען נור לויט גענויע חשבונות, שיקט מען צו דעם הויז-ווירט דאָס דירה-געלד דורך דער פערמיטלונג פון דער פּאָסט, דאַרפט מען אויפ'ן חשבון פון די אויס-גאַבען אין דעם פאַל מיטשיקען 3 פראָצ. פון גרונד דירה-געלד. בכדי אויסצומיי-דען מיספערשטענדנישען, איז כדאי צו בעמערקען אויפ'ן אָפּשניט פון פּאָסט פּרושעקאַ, אַז די 3 פראָצענט זענען אַ קאָנטאָ אויפ'ן חשבון פון די אויסגאַבען.

6) פאַר וואוינונגען, וועלכע בעשטע-הען פון 1 צימער אָהן אָדער מיט אַ קיך, אויב די געוועלבע וועגען אָפּשטע-לען די 6 פראָצ קוואַרטאַלדיגע הוספות זאָל אויף ווייטער נישט פערלענגערט ווערען, וועט מען שוין פאַר'ן 1 קוואַר-טאַל 1927 מוזען צאָהלען 49 פראָצ. פון גרונד דירה-געלד.

אַזוי ווי דאָס דירה-געלד פאַר דער קאַטעגאָריע וואוינונגען בעטרעפט נאָך נישט 50 פראָצ. פון גרונד דירה-געלד, מוז מען צאָהלען פערלייפיג נאָך פאַר אַלע אויסגאַבען. הגם דער דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ שטעלט נישט פעסט קיין בעשטימטען פראָצענט-אויס, לויט וועלכען מען איז מחויב צו צאָה-לען פאַר די אויסגאַבען, פונדעסטוועגען איז אָבער אָנגענומען צו צאָהלען אין אַזאַ פאַל 6 פראָצענט פון גרונד דירה-געלד אויפ'ן חשבון פון די אויסגאַבען.

י. אינזעלד.

ווידער נישט געקומען צום פסוק

צוליב אַ מעשה מיט אַ נאַכט-וועכטער ווערט איבערגעריסען די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

(–) די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג איז אַדורך לויט'ן שוין כמעט אויסגעאַרבייטען שאַבלאָן— מ'איז נישט צוגעקומען צום פסוק דאָס הייסט צו דער טאָג-אָרדנונג. נישט ער-לעדיגט קיין איין וויכטיגען ענין און זיך פאַנאַנדערגעגאַנגען, ווייל ס'איז נישט געווען קיין קוואָרום.

באַלד ביים עפענען די זיצונג ווערט מיטגעטיילט, אַז ס'איז געקומען אַ דע-לעגאַציע פון די עלטערן, וואָס זייערע קינדער לערנען זיך אין די יודישע וועלטליכע שולען. די קהלה-פערוואַל-טונג בעשליסט אויסצוהערן פון זיך די דאַזאָרטס בערגער, רוס און האָפּ-מאַן, אַז זיי זאָלען אונטערהאַנדלען מיט דער דעלעגאַציע און אַ פאַר מינוט אַרום קומען אַריין די דאָזאָרטס און ערקלערען, אַז די דעלעגאַציע פון די עלטערן וויל אונטערהאַנדלען נאָר מיט דער גאַנצער קהלה-פערוואַלטונג. די פערוואַלטונג בעראָט זיך וועגען דעם, און ס'ווערט בעשלאָסען צו בעשטימען אַ ספּעציעלע זיצונג פון דער פערוואַל-טונג און איינלאַדען צו איהר די דע-לעגאַציע פון די עלטערן.

נאָכדעם ווערט פאָרגעלעגט די ווענ-דונג פון אַ יודען, וועגען אויסשליסען איהם פון דער קהלה, ווייל ער איז אַ פריידענקער. אַרום דעם ענין ענטוויקעלט זיך אַ קורצער וכוח און ס'ווערט בע-שלאָסען איהם צו ענטפערען, אַז די מעטריקאַציע און די מעלדונגס-ביכער פיהרט נישט די יודישע קהלה, נאָר דאָס ציוויל-שטאַנד-אַמט דעריבער קען די יודישע קהלה זיך מיט'ן ענין נישט בעשעפטיגען.

ס'ווערט פאָרגעלעגט אַ ווענדונג פון מורה הוראה הערצשטאַק, וועלכער איז שוין מיט אַ צייט צוריק בעשטעטיגט געוואָרען דורך דער קהלה-פערוואַלטונג אַלס עטאַטאָווער מורה-הוראה און איז ביז איצט נישט בעשטעטיגט געוואָרען, די קהלה-פערוואַלטונג האָט בעשלאָסען אויפצופאָדערען דעם קהלה-ראַט, אַז ער זאָל אויף דער טאָג-אָרדנונג פון דער נאָהנסטער זיצונג אַרויפשטעלען די פראַגע.

ס'ווערט פאָרגעלייגט אַ מיטטיילונג פון'ם הויפט-דאָקטאָר פון משוגעים-הויז אויף חעסאַלא, אַז ער האָט איינ-געפונען דעם נאַכט-וועכטער פאַר נישט ענטשפּרעכענד פאַר זיינע פונקציעס און האָט איהם דערפאַר צייטווייליג אָפּגע-שטעלט פון זיין טעטיגקייט. דער הויפט-דאָקטאָר טיילט אויך מיט, אַז ער האָט צייטווייליג אָנגאַזשירט אַן'אַנדערען נאַכט-וועכטער. ער בעט צו בעשטעטי-גען זיין בעשלוס און צו בעשטימען אַ נייעם נאַכט-וועכטער.

אַרום דער דאָזיגער מיטטיילונג ענט-וויקעלט זיך אַ הייסער וכוח די דאָזאָ-רעט רוס, קאַראַ, האָפּמאַן לעגען פאַר אויסצוטיילען אַ קאָמיסיע, וועלכע זאָל אויסטאָרשען דעם ענין, און נאָך איהר בעריכט זאָל די קהלה פערוואַלטונג אָנ-נעהמען אַ בעשלוס דאָז. אַדוו. ווייצמאַן איז געגען אַ קאָמיסיע. ער האַלט, אַז דער מאַסנעבענדעסטער אין דער דאָזי-גער פראַגע איז דער דאָקטאָר און זיין קוואַליפיקאַציע מוז אָנגערקענט ווערען. ער איז אָבער דערפאַר, אַז פאַר דעם געוועזענעם נאַכט-וועכטער סאַראַפּשעוו-סקי זאָל בעשטימט ווערען אַ פער-גיטיגונג.

אויך די דאָזאָרעט דעם. מינצבערג, פליוטאַצקי און שוויטאַלאָווסקי, זאָגען זיך אַרויס ג'נ'ם זעלבען זין און ס'ווערט בעשלאָסען צו בעזייטיגען סאַראַפּשעוו-סקין אַלס נאַכט-וועכטער און צו בע-שטימען אַ קאָנקורס אויף אַ נייעם. דעם צייטווייליג אָנגענומענעם נאַכט-וועכטער דערווייל נישט בעשטעטיגען.

חען מ'גהט איבער צו דער פראַגע וועגען בעשטימען די פערגיטיגונג ער-קלערט דאָזאָר רוס, אַז אַלס פּראָטעסט געגען דעם אָנגענומענעם בעשלוס, פער-לאָזט ער די זיצונג און אַזוי ווי ס'איז נישטאָ קיין קוואָרום ווערט די זיצונג געשלאָסען.

אַגעשריי פון דער נויט!

יודישע אָרימע לייט הונגערען און פרירען און די קהלה איז טויב פאַר זייער נויט-געשריי.

קומט אַריין אין רעדאַקציע אַ יוד, אַ נידעריגער, מיט אויסגעשטאַרצטע אויגען און איינגעפאַלענע באַקען-נישט פון קיין צופאַל מאָהלצייטען – און פרעגט:

— אדרבא, זאָגט איהר אַליין: איז לאָדז טאַקע אַ שטאָדט, וואו מען קען אויסגעהן פאַר נויט, אַז קיינער זאָל זיך אפילו נישט אומקוקען?

דער דאָזיגער יוד איז אַ טרעגער און ער הייסט מיכאל לאַנדוי און וואוינט אויף קרוטקאַ-באַלוט 11. ער בעט אַליין, מיר זאָלען וועגען דעם שרייבען און פרעגען צוגלייך מיט איהם, צי אין לאָדז קען מען שוין קיינעם נישט העלפען אין אַ נויט, ווען די נויט דריקט-צו און מען זעהט נישט קיין אויסוועג פאַר זיך.

— איך בין אַ טרעגער. ווען איך געה אַרום אין גאַס. פערדין איך ווי נישט איז אויף חיונה בצימצום, האָט אָבער מיין פרוי מיט 6 וואָכען צוריק געבוירען אַ צווילינג, 2 מיידלאַך, און נאָך דער קינפעט איז זי קראַנק גע-וואָרען. אַ דאַנק דעם, וואָס איך בין פערזאָרגט אין דער קראַנקען-קאַסע, האָב איך מעדיצינישע הילף געגוג, אָבער אַ שטיקעל זעמעל פאַר דער קראַנקער, אַ שטיקעל ברויט פאַר זיך און דאָס 3 יעהריגען מיידעלע, וואָס איך האָב, וואו נעהמט מען? אַז איך מוז זיצען אין דערהיים ביי דער קראַנ-קער פרוי און ביי די קינדער, קען איך נישט געהן אין גאַס אַריין און – קיין שטיקעל קוילען און קיין שטיקעל צוקער, איז טאַקע נישטאָ!

וואָס טוט מען?

מיין פעראיין, דער טרעגער-פעראיין, האָט מיר געגעבען בסך-הכל 10 זלאָטעס; די קהלה, צו וועלכער איך האָב זיך געווענדעט, האָט פאַר מיר בעשטימט 10 זלאָטעס, אָבער איך וועל זיי ערשט בעקומען אין 3 וואָכען אַרום. „תומכי-אוהלים" „בית לחם" האָבען מיר אינ-גאַנצען אָפּגעזאָגט.

און וואָס טוט מען ווייטער? ס'קומט דאָך מיר פשוט אויס, אויסצוגעהן פון הונגער אָדער גאָר – בעגעהן זעלבסט-מאָרד. –

מיר טוען צוליב דעם פערצווייפעלטען און ברעננען אין דער עפענטליכקייט וועגען זיין נויט, און מיר ווילען אויך האָפען, אַז מען וועט איהם פון ערגיץ-וואו טאַקי העלפען.

דער דאָזיגער פאַקט בעוויזט אָבער ווידעראַמאָל, ווי ווייט אונזער קהלה איז טויב פאַר דער נויט אין דער יודי-שער גאַס. אין קהל-שטוב שפּילט מען זיך אין פּאָליטיק און אָרימע-לייט הונגע-רען און פרירען.

דער אומגליקליכער מיכאל איז ווייט נישט דער איינציגער, וואָס שרייט פער-צווייפעלט: – קען מען אין לאָדז טאַקי אויסגעהן פון נויט און קיינער זאָל זיך אפילו נישט אומקוקען!

–פּ.

אויפ'ן לאָדזער לעדער-מאַרק.

(–) אויפ'ן לאָדזער לעדער-מאַרק הערשט זייט אַ פאַר וואָכען אַ שטיל-שטאַנד. די הורטאָווניקעס האָבען זיך אָנגעגריים אויף ערב חגא גרויסע זאַ-פּאַסען פון האַרטע-לעדער און האָבען פאַר זיי נישט אָפּגעלייזט. די פּראָווינץ האָט געקויפט זעהר שוואַך און האַלטען זיך דערווייל אָפּ. די פרייזען זענען דערפאַר נישט קיין פעסטע. פערקויף-בעדינגונגען – 50 פּראָצ. מזומן און די רעשט 2–$2^1/_2$ חדשים'דיגע וועקסלען.

אַ ביסעל לעבעדיגער איז געווען מיט ווייכע לעדער. אַ גרעסערע נאָכפראַגע איז געווען אויף פערשידענע בראָם-לע-דער; די פאָדערונג אויף קאַלבס-פעלען האָט זיך לעצטענס בעדייטענד פער-קלענערט, ווייל מ'ערוואַרט, אַז צוליב די חגאות וועט זיך פערגרעסערן דער אָנגאָט פון זיי און ס'וועלען פאַלען די פרייזען.

די הויפּט-סוחרים אין די גאַרבערייען ערוואַרטען אויף אַן אויפלעבונג באַלד נאָך ניי-יאָהר.

פון די אויסלענדישע לעדער איז גע-ווען אַ שטאַרקערע פאָדערונג אויף ווייכע סאָרטען, ווי אַלע מאָל אין דער צייט. די דאָזיגע פאָדערונג וועט אויפ-הערען באַלד נאָך די חגאות. ס'ווערען ווייטער געפאָדערט לאַק-לעדער, בעסע-רע שוואַרצע געמזע און די קראָקאָדיל-לעדער. צוליב דעם, וואָס די טראַנזאַק-ציעס ווערען געמאַכט נישט קיין גרויסע, זענען די פערקויף-בעדינגונגען גינסטי-רען לייכטערע: 25 פּראָצ. מזומן די רעשט וועקסלען ביז 3 חדשים.

אַ פּראָטעסט-מיטינג

געגען די פּאָגראָמען אין רומעניע.

די לאָדזער „התאחדות" אָרדענט איין דעם קומענדען זונטאָג אַ פּראָטעסט-מיטינג געגען די פּאָגראָמען אין רומע-ניען מיט דער בעטייליגונג פון די ח"ה: סיים-דעפּוטאַט א. לעווינזאָהן, ראַבינער ד"ר ש. י. שוויג, ד"ר ז. קלעבבערג און ד"ר א. מאַרטאַקאָווער.

די לאָדזער יודישע בעפעלקערונג ווערט זיך געוויס מאַסענווייז בעטייליגען אין דעם מיטינג.

„כאַאינקע" און „קידוש".

אַ דאַנסינג-ווייבעל מאַכט אַ פערשטערטען שבת.

(פון די לאָדזער מעשה'לעך).

— פאַני טאָלאָ! צי וועט איהר נישט איינאָרדנען פאַר אייערע קינדער קיין „כאַינקע"?

— איך, הם... הם... זעלבסטפערשטענדליך „צאָ זאַ פּיטאַניע", די קינ-דער וואַרטען דאָך שוין אַזוי לאַנג אויף דעם.

דאָס דאָזיגע געשפּרעך איז פאָרגע-קומען פאָריגע וואָך צווישען פרוי סאָל-טשע ק. און לעאָניאַ ס. אין אייגענע פון די היגע דאַנסינגס, פרוי ס. האָט טאַקי מיט אַלע מעגליכקייטען געוואָלט איינ-אָרדנען פאַר איהרע דריי קינדערלעך אַ „כאַינקע" מיט אַלע קלייניגקייטען. אָבער ווי אַזוי אָרדענט מען דאָס איין? וואָס טוט מען, אַז איהר מאַן שלמה, אַגב אַ מזרח'יסט, זאָל דערפון נישט ווי-סען. רעזיגנירען פון דעם פּלאַן וועגען דער „כאַינקע", וועט זי זיך דאָך קאָמ-פּראָמיטירען פאַר אַלע דאַנסינגס קאָלע-זשאַנקעס. איז זי געפאַלען אויף אַ המצאה. צום גליק איז היי-יעהריגע „ווילינע" אויסגעפאַלען פרייטאָג-צונאַכטס, ווען שלמה געהט אין שוהל. זי האָט געקויפט אַ קליין קריסטבוימעלע, בע-האָנגען מיט כל'ערליי ציהרונגען און שפּילצייג און ווען דער טאַטוש איז אַוועק צום דאַווענען האָט טאָלטשע אַרויס געשטעלט די „כאַינקע" אויפ'ן שבת-טיש, וועלכער איז געווען בעשטעלט מיט לייכטער, חלות און קידוש-וויין. די וועוויריקעס האָבען געזונגען די קאָ-לענדע, וועלכע דאָס דיגסטמיידעל יוזשע האָט זיי נאָך פאַר חגא אויסגעלערנט, אַרומגעטאַנצט און זיך געפרעהט, ווען טאָלטשע האָט דערפיהלט, אַז ס'קומט די צייט ווען שלמה דאַרף קומען פון דער שוהל, האָט זי געגומען דאָס קריסטבוימעל, אַריינגעטראָגען צו יוזשאַן אין קיך, און ס'האָט געהייסען, אַז די „כאַינקע" האָט דאָס דינסטמיידעל פאַר זיך איינגעאָרדנט.

שלמה איז אַהיימגעקומען מיט אַ ברייטען „גוט-שבת", אָנגעהויבען זינגען שלום-עליכם און „אשת חיל מי ימצא" מיט דעם האַרציגען יודישען פרייטאָג-צונאַכטס ניגון.

דאָס קליינוואַרג האָט זיך קוים דער-וואַרט ביז דער טאַטוש וועט ענדיגען די „מאָדלימוואַ" און זענען איהם בע-פאַלען.

אוי האָבען מיר געהאַט אַ „כאַאינקע", אוי האָבען מיר געטאַנצט געזונגען – האָבען די ווייסע-חברה'ניקעס געהיר-זשעט און געקווישטשעט.

שלמה האָט אויסגעפרעגט די קינדער און האָט זיך דערוואוסט דעם אמת. ע איז געוואָרען בלייך ווי די וואַנד, אָנ-געקוקט זיין פרוי און דעם שבת'דיגען טיש און נישט מיט זיין קול אויסגע-שריגען.

וואָס, דו מיינסט, אַז איך וועל קידוש מאַכען איצט? אַז איך וועל דערלאָזען מיינע קינדער צו... איך וויל מיין מויל צו בייז נישט אַרויסרעדען. דאָס וועט נישט פּאַסירען.

ס'איז געקומען צו אַ מחלוקה צווי-שען מאַן און ווייב. די קינדער זענען געשטאַנען אָן אַ זייט און געוויינט.

— אַ שעהנעם שבת מיר צוגערעכט, האָט שלמה געברומט, נישט'קשה, „כאַינקע" און קידוש, זעהר פיין, נישטאָ וואָס צו רעדען...

איזי.

מוראַדיגע טראַגעדיע פון 2 לאָדזער,

וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין טשענסטאָכאָוו.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

מיט עטליכע חדשים צוריק האָב איך אײַך געשריבן וועגן אַ טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט בײַ אונז אין שטאָט צווישן 2 לאָדזער, דער פּרינצער אברהם לייזעראָוויטש און שבע מאַנקאָוויטש. די לעצטע האָט געהאָט אָפּגעגאָסן איהר געליבטן לייזעראָוויטש מיט וויטריאָל. די מעשה איז פאָלגענדע: אברהם לייזעראָוויטש איז אין לאָדז געווען פאַרליבט אין דער פרל. מאַנקאָוויטש. די ליבע איז דערגאַנגען צו אינטימע באַציהונגען און די מאַנקאָוויטש האָט געדאַרפט ווערן אַ מוטער. מיטאַמאָל איז לייזעראָוויטש פאַרשוואונדן געוואָרן פון לאָדז. מאַנקאָוויטש אַ פאַרשעמטע און אַ פאַרלאָזטע האָט געהאַט אַ קינד, אָבער פון פאָטער איז קיין שפּור נישט געווען.

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט זיך מאַנקאָוויטש דערוואוסט, אַז איהר פאַרפיהרער האָט חתונה געהאַט און האָט אַ פּריזיער-געשעפט אין טשענסטאָכאָוו. דאָס פאַרפיהרטע מיידעל איז באַלד געפאָהרען קיין טשענסטאָכאָוו און זיך געווענדעט וועגן דעם גאַנצן ענין צום טשענסטאָכאָווער רב אַש. הרב אַש האָט בעלאָזט רופן לייזעראָוויטש'ן, אָבער דער לעצטער, איינגעקומענדיג צום רב האָט זיך געמאַכט, אַז ער קען גאָרנישט די מאַנקאָוויטש און דאָס אויך ערקלערט דעם טשענסטאָכאָווער רב.

דאָס האָט אַזוי אויפגערעגט דאָס געקרענקטע מיידעל, אַז זי האָט אַרויסגעכאַפּט אַ פלעשעל וויטריאָל און מיט דעם אָפּגעבריהט לייזעראָוויטש'ן. לייזעראָוויטש האָט דערהאַלטן בעקומען וואונדן אויפ'ן פּנים און די האַנד. געגען דער מאַנקאָוויטש איז פאַרפיהרט געוואָרן אַ פּראָצעס.

דער פּראָצעס איז בעשטימט געוואָרן אין טשענסטאָכאָווער געריכט אויפ'ן פאַרגאַנגענעם פרייטאָג. דער געריכטס-זאַל איז פול מיט עולם, וועלכע וואַרט מיט גרויס נייגעריגקייט אויף דעם אורטייל. דער גאַנצער אויף וועלכן דער פּראָצעס האָט זיך אָפּגעשפּילט איז געווען אַזוי טראַגיש, אַז דאָס גאַנצע פּובליקום פיהלט מיט דער אָנגעקלאָגטער מאַנקאָוויטש. ס'איז געשעהן געוואָרן, אַז די טראַגעדיע זאָל זיך מיט דעם פּראָצעס נאָך נישט ענדיגען, נאָר זיך ערשט אָנהויבען אויפסניי.

פאָרזיצענדער פון געריכט איז ריכטער באַשעקצינסקי. די ערשטע טעג פון פּראָצעס זענען אויסגעהערט געוואָרן די עדות. פרייטאָג האָבן גערעדט די צדדים. לייזעראָוויטש איז אַרויסגעטרעטן מיט אַ ציוויל-תביעה. די געריכט איז נאָך נישט געענדיגט, און זאָל געפינט זיך שוין לייזעראָוויטש מיט זיין אַדוואָקאַט מאַהאַריל.

עס קומט אַרײַן די אָנגעקלאָגטע מאַנקאָוויטש, וועלכע איז אָנגעטאָן אין אַ טוך איבער'ן קאָפּ, זי קוקט זיך אויף קיינעם נישט אום, נאָר געהט גלייך צו צו לייזעראָוויטשן און מיט אַ בעשיקטער בעוועגונג פון דער האַנד האָט זי אָפּגעגאָסן איהר פאַרפיהרער מיט שוועבעל־וויטריאָל: לייזעראָוויטש און אויך מאַנקאָוויטש אַליין זענען שווער פאַרוואונדעט געוואָרן. זיי זענען ביידע אָפּגעפיהרט געוואָרן אין שפּיטאָל. עס זענען אויך אָפּגעבריהט געוואָרן דער פּראָקוראָר מאַהאַריל און דער געריכטס-בעאַמטער פּאַטשיק.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
ספּעציעלע קראַנקהייטן: מאָגן, לעבער און געדערים, קראַנקהייטן מיט אַנאַליזן פון מאָגן-זאַפט.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז,
אַז אַלע אַרט בילעטן, פּאָרטרעטן, רעקלאַמען, אַפּלאַקאַטן און אַלע דרוקזאַכן, פירמעס-, אַדמיניסטראַציע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערן אויסגעפיהרט, אַמביליגסטן און אַמשנעלסטן ערלעדיגט אין בּיוראָ
„פּאַלאַוויאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.
ווייכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערן ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שרייבער-אַנגעלעגענהייטן דורך ה' לעאָן שחיציער. אַנגענומען: האַנדלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטן, פּראָטעסטן, וועקסלען ווערן אָנגענומען אויפצומאַנען מיט אייגענע קאָסטן. מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פאַראיינען צאָהלן 25% ביליגער.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
גאַסטראָלען פון בעריהמטן אַרטיסט
יוליוס אַדלער
צוזאַמען מיט זיין אויסגעצייכנטן אַנסאַמבל. פרויען: הדסה, האַליטש, סאַלאַמאָן, רעגינאַ, שייעוויטש. מענער: בריז, לאַוי, קאַן, קורץ, קראַנץ, שטאָקפעדער, ראַטשיין און אַנדערע.
היינט, מאָנטאָג, ד. 27-טן דעצעמבער ה. י., 8½ אָוונט
גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג, צו ביליגע פּרייזן!
אויפ'ן אַלגעמ. פאַרלאַנג צום לעצטן מאָל די בעליבטע פּיעסע
תלמיד חכם
הויפּט-ראָל „תלמיד חכם"-יוליוס אַדלער.
בילעטן אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע. אדמ. לײַטער: א. שטאָכפעדער.
אַנאָנס! די קומענדיגע פאָרשטעלונג קומט פאָר שבת, ד. 1 יאַנואַר 1927

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערן אויף יורידישע פראַגן, וואָס ווערן צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלייגט ווערן דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט איינגעגעבן. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן קען קיין ענטפער נישט געגעבן ווערן.

גילטיג דעם 27. דעצעמבער 1926.

2725. פריינדליך.

2726. אַ לעזער פון זשוראָמין.

2727. שט—דער.

2728. ק. פון פּרזשעמישלאַנער.

וועגן אייערע ענינים מוזט איהר זיך פּערזענליך פאַרשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע, מיטברענגענדיג די צייטונג.

2729. אַ שט. לעזער פון אָזאָרקאָוו

מיר האָבן שוין נישט איינמאָל געענטפערט, אַז כל זמן דאָס דירה-געלד בעטרעפט נאָך נישט 75 פּראָצ. מוזט איהר נאָך בעצאָהלען פאַר אויפגעבן אָבער נאָר בלויז פאַר וואַסער און קלאָזעטן אויפרייניגען. פאַר'ן לויפענדען 4. קוו. דאַרפט איהר צאָהלן 131 זל. 67 גר. פאַר די אויסגאַבן לויט רעכענונגען.

2730. י. ב. פון אַלעקס. 52.

ענדערן דעם פאַמיליע-נאָמען איז בערופען דער ראַבינאָט. וואָס שייך ווײַטער דאָס קאָרעגירן דעם נאָמען, ליגט עס אויסשליסליך נאָר אין דער קאָמפּעטענץ פון נאָטאַריאַט. ענדערן אייך ישעיה-בער אויף בערנאַרד, וואָס אייך דאָס געריכט נישט, דאַנעגען קען מען אייך איינעם פון די 2 אָנגעגעבענע נעמען — ישעיה אָדער בער — יאָ אויסשטרייכן. דערצו איז ווי געזאָגט בערופען נאָר די ציוויל-אָפּטיילונג ביים קרייז-געריכט.

2731. פּענכאָרזש.

נישט בלויז, ווען איהר האָט באַלד געדיינגען דאָס געוועלב אויף אַ וואוינונג, נאָר ווען איהר וואָלט אפילו געדונגען דאָס לאָקאַל אויף אַ האַנדעלס אונטערנעהמונג און שפּעטער עס פאַרוואַנדעלט אין אַ וואוינונג און דער הויז-חירט האָט אויף דער ענדערונג נישט רעאַגירט דאַרפט איהר צאָהלן דירה-געלד, נישט לויט'ן פּראָצענט-סאַץ פון אַ האַנדעלס-לאָקאַל, נאָר לויט'ן פּראָצענט-סאַץ פון אַ וואוינונג.

2732. ב. פון בערעק יאָסעלעוויטש.

אויף אַ בעקערײַ מוז מען אויסבעדינגען אַ קאָנצעסיע, אויב דער פאַרקויף פון געבעקס געפינט זיך אין דער זעלבער בעקערײַ, דאַרפט איהר נישט קיין באַזונדערן האַנדעלס-פּאַטענט.

2733. שטענשעליוו.

לויט'ן אַרט. 576 פון ציוויל-קאָדעקס האָט איהר דאָס רעכט צוריקצופאָדערן דאָס מאַטעריאַל וואָס איז אייער אייגנטום. איהר קענט אויך פאַרלאַנגען אַ געהעריגע ענטשעדיגונג, פאַרשטעהט זיך, אַז נאָר אין דעם פאַל, אויב איהר קאָנט בעווייזען, אַז דאָס מאַטעריאַל איז געווען אייער אייגנטום און דער שותף האָט עס גענוצט אָהן אייער הסכמה.

2734. אַ לעזער פון זאַכאָדניאַ.

אויב דער סעקוועסטער איז געלעגט אויף א. ג. ציוויליע הכנסות, מעגט מען אויף דירה-געלד פון הייזער, פּראָצענטן פון געבאָרגטע סומען, רענטאַ, רענטעס און אַלערליי צינזן פון דאָרפישע בעלי-בתים-שאַפטן.

2735. אבר. יאַש.

מעהר ווי 2 מאָל מאָר מען נישט ליציטירן דעם זעלבען געגענשטאַנד. אויב ער ווערט צום צווייטן מאָל נישט פאַרקויפט, מוז מען לעגן צו'ן ערשטן אויף אַנדערע זאַכן פון בעל חוב. פון דערמאָנטען געגענשטאַנד ווערט אָבער די זשיקנעשע פּראָצעדור. דער פּרינציפּ פון אַ 2 מאָליגער ליציטאַציע איז אָבער נישט חל בנוגע דער ליציטאַציע פון דושאַלן.

Dr. med. M. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענעריש און מין-קראַנקהייטן
האַלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּן (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט

דין אַמעריקאַנישע לעגענדע.

(ענדע פון 3-טע זייט).

שער ווערט דאָס בילדעל, וואָס מען שטעלט אַרײַן אין איהר.

*

צופיל רייכקייט, צופיל שפע און צופיל מאַטעריעלע מזל-ברכה איז אַמאָל אַן אומגליק פאַר אַ פאָלק און אַ לאַנד. דאָס לאַנד און דאָס פאָלק ווערט פאַרשמאַלצט און פאַרגראָבט.

און עס איז גאָרנישט קיין גרויס גליק פאַר אַמעריקאַ, וואָס קליינע מענשלעך זענען געוואָרן גרויסע מיליאָנערן און ווילן געוועלטיגען מיט'ן כח פון זייערע מיליאָנען.

אין קיין לאַנד ווערט איהר נישט געפינען אַזוי פיל עמי הארצים, וואָס שטעהן בראש פון טעאַטערס, פון קינאָ-סטודיאָס, פון צייטונגען און פון אַנדערע קינסטלערישע און קולטורעלע אונטערנעמונגען.

די קינאָ-אינדוסטריע, מיט קליינע אויסנאַמען, ליגט דאָך אין די הענד פון אויפגעקומענע מאַגנאַטן, וואָס האָבן קיינמאָל נישט געהאַט קיין מגע ומשא מיט קולטור-פראַגן און מיט קולטור-פּראָבלעמען.

און מעג זיך פאָרד זיין דער טעכנישער גענע, ער איז אָבער פאָרט בערעכט, ווען פאָר מענה'ט, אַז אַזאַ גרויסער קולטור פאַקטאָר ווי דער קינאָ ליגט אין די הענד פון אומקולטורעלע מענשן.

פאָרד מאַג עס נישט זאָגן.

פאָרד אַליין איז איינער פון די דאָזיגע מענשן.

ווען פאָרד וואָלט פאַבריצירט בלויז זיינע פאָרדלעך, וואָלט ער געהאַט דאָס רעכט צו אַרויסשטעלן די דאָזיגע טענה. אָבער ער אַליין איז מיט דעם כח פון זיינע מיליאָנען געוואָרן אַ פּובליציסט, אַ מבין אויף קונסט, אַ בקי אין וועלט-פּראָבלעמען. ער וויל זיין דער גרויסער חכם אין אַלע פראַגן. ער אַליין איז דער גרויסער ציניקער, וואָס זאָגט, אַז ער קען זיך פאַרגינען צו זיין דער עם הארץ, עס זענען דאָ גענוג אָרימע חכמים און ער קען ביי זיי איינקויפן פאַר גראָשנס חכמה ווען ער וועט עס האָבן נויטיג.

אַזוי רעכנט די גאַנצע אויפגעקומענע אַמעריקאַ:

יעדער אויפגעקומענער עם הארץ האָט עטליכע גדונגענע חכמים, וואָס זאָגן איהם אונטער די ענטפערס, ווען ער האָט נויטיג.

דאָס וואָלט געווען אַ האַלבע צרה, די מעשה איז אָבער, וואָס דער עם הארץ קלייבט צו די חכמים, וואָס גיבן דעם השכלות אויף זיין עם הארצות, וואָס בעגלייטן זי, פרייזן און לויבן זי.

דינען טאַקי די פּאַקטישע חכמים אין דער קינאָ-אינדוסטריע די אויפגעקומענע מאַגנאַטן, זייער געשמאַק, זייערע קינסטלערישע השגות, זייערע בעגריפן און זייער אָרימע און פלאַכע וועלט-פאַרשטעהונג געוועלטיגט אין קינאָ.

*

משוגע-רייך איז דער אַמעריקאַנער פילם.

ער האָט די גאַנצע וועלט בעדעקט מיט גרויסע און רייכע פּאַלאַצן.

ער טומעלט, ער פילדערט, און ליאַרמט מיט זיינע מיליאָנען קאָלירטע עלעקטרישע לאָמפּען.

און ערגיץ אין דער שטיל וואַקסט אַן אַמעריקאַנער קולטור. נישט אין רייכע פּאַלאַצן, נישט אונטער אַ רעגען פון דאָלערס און נישט אונטער'ן קלאַנג פון גאָלד וואַקסט זי.

שטיל און געדולדיג רוקט זי זיך, ערנסט און עהרליך מאַכט זי איהר וועג.

און עס וועט מסתמא קומען די צייט, ווען די אַמעריקאַנער לעגענדע וועט זיך נישט בלויז אָנהויבן שיין, זי וועט זיך אויך ענדיגען שיין.

די אַמעריקאַנער לעגענדע הויבט זיך ערשט אָן.

זי איז די לעגענדע פון מעכאַניק, זי וועט ווערן די לעגענדע פון גייסט.

זי וועט נאָך מסתמא בויען גרויסע פּאַלאַצן פאַר גרויסע קינסטלערישע שאַפונגען.

דערווייל איז עס אַ האַלבע לעגענדע עס איז די לעגענדע פון פיזישער גבורה און בריאה'שקייט, די צווייטע העלפט — וועגן דער גייסטיגער גבורה און בריאה'שקייט דאַרף ערשט קומען...

(מאָרגן-זשורנאַל).

קליינער פעליעטאָן.

שפּאָרעכץ.

— און יעך זאָג ענק — זאָגט ר' זאַנוועלע — אַז דאָס אָפּשפּאָרונגס-סיסטעם וואָס די רעגירונג אונזערע, זאָל געזונד און לעבן אין פאַריך ימים ושנים-זיין, אָט דאָס דאָזיגע „סיסטעם פון אָפּשפּאָרעכץ זאָל אונז גאָרנישט אויסגערונען און אויסגעטריקנט-ווערן!

ס'איז אָנ'שפּין זאָג יעך ענק, וואָס איז דער עיקר הענינים — עס איז אַזאַ סיסטעם, וואָס אַז מען בעניצט זיך מיט דעם סיסטעמאַטיש, גייט מען טאַקיש נישט אין טיפען די גאָט, וואס מ'טאָר ניין, און מען טוט זיך גלייכען אויפ'ן כאָדניק, האָט מען האַלט עטליכע מאָל טאָג „ואנחנו כורעים" אויפ'ן הינטערשטען, און מען דאַנקט און מען לויבט דעם אויבערשטען, וואָס דאָס ביסעל ביינער-הויט איז נישט אַרויסגעפאַלען פון'ם זאַק אַרויס, און נישט פאַרפאַרבייט געוואָרן אויף קאָסטקע-צי-ער...

אַז מען פאַלט אַזוי ביי זיך אַ שיינע פאָר מאָל אין מלת לעת, פאַרשפּאָרט מען שוין צו האָבן אַנדער ענות נפש פון זאָרג, און אַלע מחשבות', געדאַנקען און מיינונגען, וואָס שווענדלען אין קאָפּ, טוען זיך — ווי עפּעס זאָגט — קאָנציסטרירען אויף דעם הינטערשטען טייל פון דעם מענשליכען געשטאַלט, און די גייסט אַרום און קלעהרט, ווי גרויס די נסים מן השמים זענען, וואָס יענער טייל איז נישט בעשאַפען געוואָרן פון גלאָז אָדער פּאָרצעלײַ. און די מוסר מיט דעם פאַרשפּאָרען צו מאַכען אַ סך חיובקות..

ס'איז קלאָהר און דייטליך פאַר אַלעמען, די רפואה ווערט געשיקט פאַר דער מכה, און דאָס גאָט פאַר'ן מענטש!

מיר האָבן דאָך אָבער איצט חנוכה אויף דער וועלט, ס'איז אַ יומא-דשפּורא, מען לאָמיר זיך נישט לאָזען אויף די קרומע דרכים פון פּאָליטיק, און ס'לאָמיר זיך בעסער אומקעהרען אויפ'ן גלייכען גליטש...

אונז האָבן מיר אָנגעהויבן צו שמועסן וועגן שפּאָרעכץ — מ'איז לאָמיר שפּאָרען דו רייך גופא!

אָט, יעך, למשל, פאַרשפּאָר אַרייַנצושטעלען אייך מיין שטוב אַ כאַזיעקע, און מיין שכן מאָריך לאַנגנאָז קען עס בשום אופן נישט פאַרשפּאָרן...

אָט האָב איך דעם גורל אָפּגעשפּאָרט אייגצושטעלען אין קאָפּ, ווייל ס'איז פונקט אויסגעפאַלען אום פּרייסאָנ-צונאַכט — און יעך בין פרויס גלייך אויף גלייך...

אַ קלייניגקייט פון וואָס יעך שפּאָר אַלץ!

און פון וואָס פרעגן יעך ענק — שפּאָר איך נישט?

יעך שפּאָר אַזוי ווייט און אַזוי ברייט, אַז יעך האָב שוין נישט פון וואָס מצה-צו שפּאָרען און יעך בין נישט-פאָר-איהן געדאַכט, געוואָרן אַ שאינו יודע לשאול — יעך ווייס שוין נישט, ביי וועמען מען טוט פרעגן וועגן אַ שטיקעל גמילות חסד...

— אפשר האָבן זי, וועלען מיר פאַרשפּאָרען ווייטער צו שמועסן!

אמן.

די איבערקלייבערישע כלה.

דער סוף פון א קריינשטערטעלדיגע מיידעל.

די גאנצע וועלט ווייסט דעם משל וועגען דער „כלה דער בראקירערקע", וועלכע איז פון גאט פערשאלטען געווארען מיט דער „קללה פון שעהנקייט" און האט צוליב דעם קיין מאל נישט געקענט חתונה האבען. יעדען התן, וועלכער פלעגט זיך צו איהר שרכ'ענען, פלעגט זי אפזאגען, ווייל זי פלעגט זיך טראכטען, אז מיט שעהנקייט דארף זי קריגען אזא מאן, וואס זאל זיין איינציגער אין דער וועלט. האט זי אזוי לאנג געזוכט און געקליבען ביז איהר אייגענער שפיגעל האט איהר אין א ליכטיגען פריה-מארגען בעוויזען, אז פון גאר איהר שעהנקייט איז איהר געבליבען בלויז א גראהער צאפ און א געזיכט פול מיט קניימשען... דאן וואלט זי שוין בערייט געווען חתונה צו האבען מיט א בי וועמען; האבען אבער די חתנים מעהר שוין נישט געוואלט...

אין משיקישאק (ליטע) האט די זעלביגע געשיכטע פאסירט אויף אן אנדער אופן, און עס איז כדאי, אז אנדערע מיידלעך זאלען זיך פון דעם ארויסנעהמען א „מוסר השכל". איבעריגענס, איז דא נישט אזוי שולדיג דאס מיידעל, ווי איהר מאמע. זי דאס מיידעל, איז געווען ביי איהר מוטער א בת-יחיד'קע, אנ'איין און איינציגע. איז זי, פערשטעהט זיך, ביי איהר מוטער געווען דאס אויג אין קאפ, און אז עס איז געקומען די צייט צו טאן א שידוך, האט די מוטער אלץ נישט געפינען פאר איהר שעהנער א חתן, וואס זאל פאר איהר ווירקליך פאסען... וויפיל משייקישקער בחורים האבען נישט געפרובירט צו בעקומען „ציפעלע'ס האנד", אין זייער טרחה געווען גאר אומזיסט. „ניין – פלעגט די מאמע זאגען – מיין ציפעלע דארף בעקומען אזא „בעשערט'ן", מיט וועלכען עס זאל זיך בענשען גאט און לייב... זי האט דאך עפעס „א פלאץ אויפ'ן מארק"...

דער „פלאץ אויפ'ן מארק" – אט דאס איז געווען טאקע איהר הויפט מעלה, ווארים, אין אמת'ן גערעדט, איז זי נישט געווען שענער פאר אלע אנדערע משייקישקער מיידלעך און אויך נישט קליגער אדער געבילדעטער. אבער אז דער פאטער איהרער איז געשטארבען – דאס איז געווען מיט דריי יאהר צוריק – האט ער איהר געלאזען בירושה א היבש שטיק ערד אויפ'ן טאמע מארק אין שטעדטעל... דאס איז אודאי נישט קיין קלייניגקייט, א'נאמת'ע שמאלץ-גרוב. בפלגים האבען שוין איהר געוואלט געבען גאר א גרויסען פרייז פאר דעם פלאץ אויפ'ן מארק, וואו מען האט געקענט אויפבויען א סך קראמען... גאר ניין, דאס איז ציפעלע'ס נדן, און נאר איהר אמת'ער מצטרפר וועט עס פון איהר בעקומען... אבער ביז איצט האט נאך די מוטער נישט געקענט צוקלייבען אזא זיווג, וועלכער זאל ווערט זיין איהר ציפעלע'ן.

אין אין שטעדטעל געגאנגען שוין פון לאנג א ווערטעל: צוליב ציפעלע'ס פלאץ וועלען אדער די בחורים פלאצען, אדער ציפעלע וועט פלאצען... מסתמא גיכער זי, איידער זיי... און אזוי איז טאקע געווען...

פלוצלונג האט זיך משייקישקער „גאטשאלמאטא" ארומגעזעהן, אז דער מארק פון משייקישאק דארף נישט בלייבען אויף דעם ארט, וואו ער געפינט זיך שוין דורות-לאנג... ער איז צו נאהענט צום קלויסטער, און די הירזשענדיגע פערד און די מוקענדיגע קיה און די קוויטשענדיגע חזירים, וועלכע ווערען אהער געבראכט אין א מארק-טאג שטערען דעם גלח אין זיינע תפילות... א חוץ דעם זענען ארום און ארום דורכ אויס יודישע פרנסות, פונקט ווי דער מארק וואלט בעשאפען געווארען לכתחילה צו געבען יודען חיונה... איז ארויס א בעפעהל, אז מען זאל דעם מארק אריבערטראגען פון מיטען שטעטעל אין די הינטערשטע געסלעך, וואו עס ענדיגען זיך אן די גוי'אישע הייזער און די גוי'אישע גערטנער...

קאן מען זיך עפעס העלפען? א גזרה!.. מעהר נישט א גליק, וואס די איז ברוך השם שוין נישט די ערשטע, און יודען זענען שוין געוואוינט... האבען משייקישקער יודען בעשלאסען, אז זיי וועלען אויף זייערע קעסלעך און שאנקלאך אריבערטראגען אהין צו דעם נייעם מארק, אויף די גוי'אישע גערטנער. אפשר וועט גאט געבען, אז מען וועט דארטען לייזען נישט ווייניגער ווי אויף דעם אלטען מארק... ווארים עס האט דאך נישט געטראפען, אז „גאטשאלמאטא" זאל זיך ווען עס איז האבען איינגעגעבען איבערשפיצען די משייקישקער יודען...

געליטען האט אבער הויפטזעכליך ציפעלע. אז זי איז אויפגעשטאנען אין א ליכטיגען פריהמארגען, האט זי זיך ארומגעזעהן, אז זי איז געבליבען אהן א פלאץ, אהן איהר „שמאלץ-גרוב"... דאס הייסט, איהר פלאץ האט זי טאקע ווי פריהער, עס האט ביי איהר קיינער איהר פלאץ נישט אוועקגענומען... וואס טויג אבער איהר פלאץ, אז דער מארק איז שוין דא נישטא מעהר? אז דעם מארק וועט מען אריבערטראגען אויף אנ'אנדער ארט, און ציפעלע'ס פלאץ קאן מען דאך נישט אריבערטראגען!..

און מיט אמאל האט ציפעלע פערלוירען איהר גאנצען חן ביי די משייקישקער בחורים, און קיינער וויל אפילו צו איהר איצט זיך נישט אומקוקען...

דעריבער זאג איך: כלות מיט שמאלץ גריבער זאלען זיך נישט צושטארק בלאזען, ווייל, ווי זאגט מען, דאס שמאלץ קאן אויסריגען, און זיי, די כלות, בלייבען דאן בלויז ביי זייערע ליידיגע גריבער..

Dr. L. LEWITAN
נעמט אן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אזייגער צו קליניק-פרייזען.
31 גדאנסקא 31.

אזוי האנדלען אמת'ע קריסטען.

די טעטיגקייט פון קריסטליכען הילפס-קאמיטעט אין אמעריקא לטובת די יודען אין מזרח-אייראפא.

ניו-יארק. (י. ט. א.) אין דער „קירכע פון דזשאן דער מיליגער" איז פארגעקומען א מאסען-פערזאמלונג פון קאטאליקען און פראטעסטאנטען, גערופען דורכ'ן „קריסטליכען קאמיטעט פון א 25-מיליאן דרייוו". פארזיצער פון דער פערזאמלונג איז געווען דער בישאף ווילליאם מאנינג. דער גרויסער שניי-שטורם, וואס האט געבושעוועט דעם טאג אין ניו-יארק האט נישט אפגעהאלטען איבער 1.500 מענשען צו קומען אין דער קירכע צו דער גרויסער פערזאמלונג. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען גענעראל פערשינג. דער געוועזענער הויפט-קאמאנדיר פון דער אמעריקאנער ארמעע אין דער וועלט-מלחמה, גענעראל דזשאהן אראיאן, אנ'אנגעזעהענער קאטאליק, דר. מארקס קאדמאן פרעזידענט פון דער פעדעראציע פון קירכען-פערבאנד פון 30 פראטעסטאנטישע סעקטעס אין לאנד און לואי מארשאל, אלס פארשטעהער פון דעם דזשאינט-דרייוו.

די רעדנער האבען אויפגעפאדערט די אמעריקאנער קריסטען העלפען זאמלען 25 מיליאן דאלאר, כדי אזוי ארום פערדאפלען די סומע, וואס די אמעריקאנער יודען זאמלען איצט לטובת דעם ווידעראויפבוי פון חרוב-געווארענעם יודישען ווירטשאפטליכען לעבען אין מזרח-אייראפא. „מיר מוזען בעגרייפען – האט איינער פון די קריסטליכע רעדנער געזאגט, – אז די אמעריקאנער יודען אליין קענען נישט העלפען אלע יודען פון אייראפא און אויב די קריסטען וועלען זיי נישט קומען צו הילף, וועלען א סך יודען מוזען אומקומען".

אויף דער פערזאמלונג איז גלייך בעזאמעלט געווארען א געוויסע סומע פאר'ן יודישען הילפס-פאנד. וויפיל די זאמלונג האט אריינגעבראכט איז נאך פערלויפיג נישט פערעפענטליכט געווארען.

סוף צו דער דיקטאטור אין שפאניע

פרימא-דע ריווערא איז דימיסיע.

בערלין, 25 (ספ. טעל.) פון מאדריט קומט אן די ידיעה, אז דער שפאנישער דיקטאטאר פרימא-דע-ריווערא האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע, ער איז נאמינירט געווארען אלס גענעראל גיבערנאטאר פון קאטאלאניען. אן דער שפיץ פון דער שפאנישער רעגירונג האט זיך געשטעלט דער גענעראל דאמאצא בערענגשער.

די דימיסיע פון פרימא-דע-ריווערא איז א בעווייז, אז געזיגט האט דער קעניג, וועלכער האט געהאט קאנפליקטען מיט'ן דיקטאטאר אויפ'ן געביט פון אינערליכער און אויסערליכער פאליטיק. ד.ה. בערענגשער וועט צוזאמענרופען דעם שפאנישען פארלאמענט און איינפיהרען צוריק די קאנסטיטוציע.

די ליבעס פון א קייזערין.

היסטארישער ראמאן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

פון ל. זאכער מאזאך. (65

לאנגווייליגקייט.

די צאריצע האט זיך פערשלאסען מיט איהר הויפדאמע, גרעפין שובאלאוו, אין איהר קאבינעט. יעליזאוועטע האט זיך געדארפט מיט איהר אנ'עצה האלטען וועגען זייער א וויכטיגען ענין.

די צאריצע האט אויסגעזעהן אויספערגעווענליך שיין אין איהר ראזעווען זיידענעם שלאפראק, כאטש איהרע שיינע אויגען האבען געקוקט צומראגען.

– לידוויגא – האט זיך יעליזאוועטע אנגערופען צו איהר בעליבטער הויפדאמע – איך וויל מיט דיר עפעס ריידען, דו זעהסט עפעס אן מיר?

– וואס מיינט איהר, מאיעסטעט?

– איך מיין, איז אן מיר עפעס קענטיג, אז איך בין עפעס אנדערש ווי געוועהנליך?

– איך בעמערק עס נישט, מאיעסטעט.

– ניין?

– איך בעמערק גארנישט.

– ווייל דו האסט זיך נישט צוגעקוקט צו מיר, לידוויגא. איך וויל זיך מיט דיר אנ'עצה האלטען.

– וועגען וואס?

– מיר איז לאנגווייליג, לידוויגא. איך שטארב פאר לאנגווייליגקייט. איך וויל דיך פרעגען: ווי אזוי פערטרייבט מען דעם אומעט, וואס דריקט מיך זינט א געוויסער צייט?

– מעג איך פרעגען, מאיעסטעט, זינט ווען?

– זינט איך האב געזעהן שפילען וואלקאוו'ן אין דער לעצטער פיעסע פון סומאראקאוו'ן – האט יעליזאוועטע געענטפערט.

די דורכגעטריבענע הויפדאמע האט שלעמיש א שמייכעל געטון און גלייך נישט געענטפערט. דערנאך האט זי זיך אנגערופען:

– מ'האט זיך געדארפט וועגען דעם אנ'עצה האלטען מיט א דריטען.

– מיט וועמען?

– אפשר מיט גראף רזומאווסקי? האט שלעמ'יש געענטפערט די הויפדאמע.

– ער איז צו ערנסט פאר אזעלכע זאכען.

– אפשר מיט וואראנצאוו'ן?

– וואראנצאוו איז צופיל פאליטיקער.

– מיט וועמען דען קען מען זיך אנ'עצה האלטען וועגען דעם? – האט ווייטער גערעדט די גרעפין שובאלאוו, און פלוצלינג האט זי זיך א כאפ געטון מיט התפעלות:

– מאיעסטעט, איך האב דעם ריכטיגען מענשען. פארוואס זאלען מיר נישט איינלאדען וואלקאוו'ן? ער וועט אייך שוין געבען א ריכטיגע עצה, ווי אזוי איהר זאלט פערטרייבען די לאנגווייליגקייט.

דערויף האט יעליזאוועטע געענטפערט. זי האט א פאטש געטון מיט די הענד און אויסגעשריגען:

– ווי קלוג דו ביזט, לידוויגא! דאס וואלט מיר גאר קיינמאל אליין נישט איינגעפאלען. שיק גלייך נאך איהם! זאל ער באלד קומען!

די גרעפין איז ארויסגעלאפען און האט אוועקגעשיקט א לאקיי מיט אנ'עקימאוש נאכ'ן יונגען אקטיאר און דערנאך האט זי זיך געזעצט שפילען מיט יעליזאוועטען אין דאמינא, און זיי האבען געשפילט ביז מ'האט געמאלדען, אז וואלקאוו איז געקומען.

– שיקט איהם אריין! האט יעליזאוועטע בעפוילען.

דער קאמערהער האט געעפענט די טיר און וואלקאוו איז אריינגעקומען.

ווי זיכער און פריי ער איז נישט געווען אויף דער ביהנע אזוי אומזיכער און אומפריי האט ער זיך געפיהלט איצט, ווען ער איז צום ערשטען מאל געקומען אין פאלאץ און האט פאר זיך דערזעהן די צאריצע. ער האט זיך געהאלטען משוגע אומגעלומפערט און געשטאמעלט אזוי, אז ער האט געמאכט אויף די פרויען א קאמישען איינדרוק.

די צאריצע האט זיך צום סוף צולאכט איהם אין פנים און די גרעפין האט זיך אויך אהן רחמנות געוויצעלט איבער איהם איז ער גאר צוטומעלט געווארען.

ווי אנ'אויסגעפאטשטער יונגעל איז ער געשטאנען און האט זיך געווישט דעם שווייס פון שטערן מיט אנ'אלטער טפאמעראפישע אנגעשטאפטע זיין טיכעל, און האט זיך ערשט דערמאלט געזעצט, ווען די גרעפין האט איהם ממש מיט געוואלט אנידערגעזעצט אויף א שטוהל.

יעליזאוועטע האט אויף איהם געקוקט מיט א שמייכעל.

– וואלקאוו – האט זי זיך אנגערופען – הערט זיך אויף צו שרעקען.

ער איז רויט געווארען.

– א נישט, איז אומזיסט וואס מיר האבען אייך גערופען – האט זי גערעדט ווייטער.

– יא, יא – האט ער ארויסגעשטאמעלט, נישט וויסענדיג אליין וואס.

חידער האבען זיך ביידע פרויען צולאכט.

– מיר האבען אייך גערופען – האט יעליזאוועטע ווייטער אנגעהויבען – ווייל מיר ווילען זיך מיישב זיין מיט אייך וועגען זעהר א וויכטיגען ענין.

– אבער איך בין דאך נישט קיין פאליטיקער – האט צום סוף געזאגט דער אקטיאר, קומענדיג צו זיך.

– נישט וועגען א רעגירונגס-ענין וויל איך זיך מיט אייך מיישב זיין, האט יעליזאוועטע געענטפערט – נאר וועגען עפעס אנדערש?

– וועגען וואס?

– טראכט עפעס אויס, וואלקאוו – האט איהם די צאריצע דערקלערט – וואס זאל אונז אונטערהאלטען, עפעס אזוינס, וואס מיר האבען נאך נישט געהאט, ווארום אונז איז זעהר לאנגווייליג.

– ווי קען איך עס אויסטראכטען? — האט זיך וואלקאוו אנגערופען.

– איהר דארפט עס קענען. ווער דען, אז נישט איהר?

– מיר איז עס שווער, מאיעסטעט.

– ס'דארף אייך גאר נישט זיין שווער, ווען איך וויל עפעס – האט די צאריצע געזאגט – נו, טראכט עפעס אויס, אזוי וויל איך!

– גלייך אויפ'ן ארט?

– יא, גלייך אויפ'ן ארט!

– איך וועל פרובען, אבער קוקט נישט אויף מיר – האט וואלקאוו געבעטען.

די צאריצע האט איהם א קלאפ געטון מיט איהר פעכער איבער דער באק און ארויסגעפליסטערט:

– נישט געשראקען זיך; מוט, מיין ליבער!

– זאל ער זיך זעצען דארט אין ווינקעל – האט זיך די גרעפין אריינגעמישט.

– יא, אויב איהר וועט מיר דערלויבען צו זעצען זיך אין יענעם ווינקעל – האט זיך וואלקאוו א כאפ געטון.

די גרעפין האט פאר איהם אוועקגעשטעלט א שטוהל אין א ווינקעל און איהם געהייסען זיך זעצען מיט'ן פנים צו דער וואנד.

– אויב אזוי וועלען מיר פלוידערען – האט געזאגט די צאריצע.

– ניין, ניין – האט זיך וואלקאוו א כאפ געטון – ווארום אייער קול, מאיעסטעט, צומישט מיך נישט ווייניגער ווי אייער בליק.

– אויב אזוי וועלען מיר שפילען דאמינא.

– יא, יא שפילט דאמינא!

(פארטזעצונג קומט).

זאָרגט וועגן אײַער געזונט!

די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" (מיט דער מארקע „Kogut") ווערן אָנטשפּרעכענד בײַ מאגען־קראַנקהייטן, קישקעס, אָבסטרוקציעס און גאל־שטיינער.

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła"

זענען אַ מילד און נאַטורעל דורכרייניקונגס־מיטעל, וואָס פֿאַרלײַכטערט די פֿונקציעס פֿון די פֿערדײַאונגס־אָרגאַנען און ווירקן געגען דיקקייט. די „שווייצאַרישע ביטערע קרײַטער" ערוועקן אַן אַפּעטיט.

צו פֿאַרקויפֿן די אַפּטייקן און סקלאַד אַפּטעטשנעס אַ שאַכטעל צו 1.60 זל. הויפּט־סקלאַד איז די אַפּטייק פֿון

A.Gąsecki Warszawa, ul. Leszno 41

מיר שיקן אַרויס אַמוועניגסטן 2 שאַכטלען נאָכ'ן ערהאַלטן פֿון 4.30 זל. (מיט איבערשיקן). 1402

בעקאַנטמאַכונג.

איך אַלס בעוואוסטער פֿאַכמאַן, מאַך בע־קאַנט מײַנע ג. קונדשאַפֿט, דאָס די פֿאַבריק פֿון **שאַמאָט־אייוועס** און **קוכעס** פֿון די בע־וואוסטע פֿירמע **גרינהאַלץ** און **ראָזענבלום** פֿון וואָלטשאַנסקאַ 63 איז געוואָרן סע־פּאַרירט און כ'האָב געעפֿענט אַ פֿאַבריק אויף

פּעטריקאָווער 37

וואו איך בעזיץ אַ גרויסן אויסוואַהל פֿון פֿערשידענע

שאַמאָט־אייוועס און קוכעס

רעעלע בעהאַנדלונג! פֿינקטליכע אויספֿירונג!

מיט אַכטונג **י. גרינהאַלץ,**
פּעטריקאָווער 37. 707

דאַנטיסט און צאַהנטעכניס

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טעג פֿון 9 פֿריה ביז 8 אָווענט.

פּרײַזן ביליגע! [illegible]

Lek. Dentysta

Jakób Botwinik

בעאַרבײַט אין דער לאָדזשער קראַנקן־קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט אָן פּאַציענטן, אויסער שבת פֿון 3 ביז 9 אָווענט אויף דער

נאָוואָמיעסקאַ 26, פֿראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירן, צאָהן־ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קראָנען און גאָלד־בריקען.

▲▼▲▼ **צוגענגליכע פּרײַזן.** ▼▲▼▲

פֿאַר מיטגל. פֿון קראַנקן־קאַסע און זייערע פֿאַמיליעס צאָהר ביליגער.

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטן

און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאָפּאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 3-2 $7^1/_2-6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט־ און געשלעכטס־קר.	11-10 2-1
ד"ר גאָלדשטיין־פּאָלאַק	אויגן־קראַנקהייטן	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	גערויזן־קראַנקהייטן	2-12
ד"ר ראַבינאָוויטש	קינדער־קראַנקהייטן	12-10 5-4
ד"ר פּאַפּיערני	פֿרויען־ און געבורטס־הילף	$1-11^1/_2$ 6-5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייטן	4-3 2-1.3
ד"ר ווײַנבערג	אינערע הערץ לונגען־קר.	1-11 $7-5^1/_2$
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראַדזענטשיק	צאָהן־אַרצט	7-8
נ. ראָזעס	צאָהן־אַרצט	2-9

צאָהן־פּאָראַהיילונג, בעלײַכטונגען, קוואַרצן, טאָמפּען, א. אַ. וו.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרן

רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פֿון הויט־קראַנקהייטן פֿון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פֿאַר בעשטראַהלונג און דורכלײַכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזן. אַ קורס פֿאַר פֿאַמיליע.

אָנמעלדונגען נעמען שרייבער (שקאַלעסון) פֿון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפֿן זונטאָג.
וויכטיג אין דער שטאָט.

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וואַר־שאָווער פֿירמע א. נ. **J. KRZYPOW** האָט ערעפֿענט אין — אין —

לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16

א מעבעל־לאַגער

קויפֿט און פֿאַרקויפֿט אַלערליי מעבעל, דיוואַנען, נייַ־מאַשינען, ווי אויך גאַרדע־ראָבען, אַנטיקען און פּעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פּרייזן קומט און איבערצייגט אייך 582

מ'דאַרף נישט אומזיסט פֿאָהרן קיין וואַרשע!

שנײַדער אויס און בעהאַלט

ביטשריפֿטען־ביוראָ

אונטער דער לײַטונג פֿון אַ יוריסט־מאַגיסטער.

Zrzeszenia zredukowanych Urzędników i pracowników w Warszawie, ul. Kapitulna 4 (róg Miodowej)

ערלעדיגט אַלע עמפּפֿעהלונגען און ענינים אין די מלוכה אַמטען, שטײַער־ און קאָנ־צעסיע פֿראַגען, געבויטע הקפּאָטעקן־ידיעות, יורידישע עצות און אַלע גערישטס־ און אַדמיניסטראַציע־ענינים, אויסמאָהנונגען פֿון וועקסל־חובות.

אינפֿאָרמאַציעס ווערן ערלעדיגט שנעל און סאָליד, נאָכ'ן בעקומען 4 זלאָטיס און פּאָסט־מאַרקען. 954

אין די נאָהנטסטע טעג ערשיינט

„דער יתום"

№ 3

צײַטשריפֿט געווידמעט די ענינים: פֿון יתומים פֿער זאָרגונג, קינדער־ערציהונג און פֿרויען־שוץ.

מיט אַ רײַכען, אילוסטרירטען אינהאַלט.

אַנאָנסען ווערן נאָך אָנגענומען ביז פֿרײַטאָג, דעם 24. דעצעמבער ד. י. אין דער אַדמיניסטראַציע לאָדז, שענקעוויטש־גאַס 3/5 טעגליך פֿון 10—2 מיטאָג און פֿון 4—8 אין אָווענט. 466

Dr. med.
LUDWIK RAPEPORT
Pr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel. 44-10.

ספּעציאַליסט פֿאַר נירען, בלאָ־זען און האַרן־קראַנקהייטען. נעמט אָן פֿון 1 ביז 2 און פֿון 4 ביז 7 אָווענד.

Dr. med.
J. Polakow

ספּעציאַליסט פֿאַר קינדער־קראַנקהייטן

Konstantynowska 37
טעלעפֿאָן 39-75

נעמט אָן פֿון 5—$6^1/_2$ אָוו. אין דער היים און פֿון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף נאָוואַר־מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

Dr. med.
Braun

פּאָלודניאָוואַ 23
טעלעפֿאָן 40-26

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האָר־אויספֿאַל)

נעמט אָן פֿון 9—12 פֿריה, און פֿון 5 — 8 אָווענד

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12

ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, רענטגען־שטראַהלען און קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע. נעמט אָן פֿון 6—9 אין אָווענד, פֿרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873

Dr. ADAM
Grosglik
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78

הויט און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט־היילאינסט. נעמט אָן פֿון 4—7 אין אָווענד.

— ד"ר —
י. הערשפֿינקעל
Zawadzka 15, telefon 11-87

— — ספּעציאַליסט פֿאַר — —

קינדער־קראַנקהייטען.

נעמט אָן אינדערהיים פֿון 8—10 פֿריה און פֿון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ".

— Dr. —
Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פֿאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען־קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפֿאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פֿון 12 ביז 2 און פֿון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פֿון 10—11 און פֿון 2—3 נ.מ.

אַן אָרגאַניזירטער יונגערמאַן, מיט גוטע רעקאָמענדאַציעס זוכט אַן אָרט צו 182

שלאָפֿען

אין אַ פֿאַבריק אָדער אין אַ געשעפֿט פֿאַר אַ קליינעם געהאַלט. צו ערפֿאַרען אין אַדמינסטראַציע

Dr. med.
W. Eychner

פֿרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע

זגערזשער 38 טעל. 34-72

נעמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פֿון 12—2 מיטאָג אין דער היים פֿון 6-8 אָוו.

מיט 500 דאָלאַר אַלס שותּף

קען יעמאַנד צוטרעטען צו אַ געשעפֿט פֿון שטרימף־גאַלאַנטעריע און שנײַדער־צוגאַבען; דאָס געשעפֿט געפֿינט זיך אין צענטער פֿון שטאָדט. אָפֿערטע־אונטער „נומער 500" אין אַדמ. פֿון דער צײַטונג. 130

Dr. med.
B. FROM

אַקושער און פֿרויען־קראַנקהייטען.

פּאַנסקאַ 12, טעל. 4.2-61
נעמט אָן פֿון 3—5 נאָכם. 557

אַ שעהנע

פֿראָנט־וואוינונג

בעשטעהענד פֿון 6 צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייט 2־טער שטאָק, איז איבערצו־געבען אינגאַנצען אָדער אַ טייל דערפֿון. נאָכצופֿרעגן בײַ ח' ח. קאַנסקער, קאַמיענגאַ 9

אַקושערקע ניעמאַי

אַנגעשטעלט אין דער קראַנקען־קאַסע האָט זיך איבערגעצויגען פֿון בזשעזשינער 13 אויף

2 מלינאַרסקאַ 2
(רוג בזשעזשינער). 703

Zakład fotograficzny

„PARISIEN" ŁÓDŹ, BRZEZINSKA 69.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז צוליב רעקלאַמע האָב איך איינגעפֿיהרט אויסערגע־וועהנליכע נידריגע פּרייזן אויף מײַנע קינסטלעריש אויסגעפֿערטיגטע פֿאָטאָגראַפֿיעס לויט די אונטען אויסגערעכענטען אויסנאַהמס־פּרייזן:

6 פּאָסטקאַרטען נ. פּ. דאָפּעלט רעטושירט 3 זל.
6 קאַבינעט־בילדער " " " 8 "
1 אָריגינאַל־פּאָרטרעט נ. פּ. 8 "

אויסער דעם גרופּען־אויפֿנאַהמען. אויסער'ן אַטעליער ווערן אויך אָנגענומען אויפֿנאַהמען צו זעהר מעסיגע פּרייזן. | צופֿאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.

בעמ.: צו יעדען האַלבען טוץ פּאָסטקאַרטען ווערט צוגעגעבען אַ פֿאָטאָ־פּאָרטרעט.

אַ הערצליכען מזל־טוב ווינשען מיר אונזערע פֿרײַנד — — — —

לוי און ליפּטשע רוזאַל

צו זייער ערשטען געבוירענעם

זוהן

חיים ראָזענבלום, פֿרוי און זוהן.

בעקאַנטמאַכונג.

אין משונעים־הויז אויף וועסאָלאַ גאַס 37 איז נויטיג **אַ נאַכט־וועכטער** בײַ די קראַנקע. אָפֿערטען אָפּצוגעבען אין די ביוראָ־שטונדען אין קהלה־קאַנצעלאַריע, פֿרייהייטס־פּלאַץ 6 ביז'ן 31/XII.

לאָדזשער יוד. קהלה־פֿערוואַלטונג. 129

ס'ווערט געזוכט

אַ אַנגעשטעלטער

צום פֿאַרקויף פֿון די צײַטונגען און לאָדזשער יודישען צײַטונגס־פֿאַרקויפֿער קאָאָפּעראַטיוו פּעטריקאָווער 66 מיט אַ קויציע. צו ווענדען זיך פֿון 12 ביז 2 מיטאָג.

מיט אַכטונג די פֿערוואַלטונג. 134

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דײַנע איצטיגע און פֿאַר־מלחמה'דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

2־טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער און קאָמיסאַריאַט־רושאַנדו, ביטעס וועגען דירה און אַוושאַנג ראָזיעמטשי און אין אַלע פּאָליציי־בעצירקען, שותּפֿות־אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכטס־קאָנסולענט **י. מאַנעלאַ,**
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעעל און ביליג!

שייטלען

פֿון פֿערשידענע קוואַליטעטען האָר, פֿערש. מאָדעלן, גוטע אויסאַרבייטונג, רעעלע בעהאַנדלונג. צו בעקומען קאַמיעננאַ 5, 2־טען הויף לעצטען איינגאַנג, 3־טען שטאָק בײַ בצלאל פּאָרושוצקי.

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטן

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפֿן פֿון 9 פֿריה ביז 7 אָווענד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן־קר.	4—5
ד"ר הערשנער	קינדער־קראַנקהייטן	12—9 5—4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12—10 6.30—5
ד"ר לוביטש	הויט־ און געשלעכטס קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטהס קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען־קר. און כירורגיע	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	$2^1/_2-1^1/_2$
ד"ר בערנבאַום	פֿרויען און געבורטס־הילף	4—3

פּסיכאָ־טעראַפּיע, שפּרונג־שטראַלען ווי שטעמפּלען א. ז. וו. פּאָקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג אײַנ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פֿאַרלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען געמאַכט אַלע סאָרט אַנאַליזן, ווי אורין, פֿלעגמע און בלוט. 2180

אימפּפֿונגען נעגען שקאַרלאַטין.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען אַ

רענטגענישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן־אַרצט	1—3 נ.מ.
ד"ר לאַזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן־אַרצט	7.30—3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. אַז. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפֿן זונטאָג.

אַבאָנאַמענטס־פּרײַז: אין לאָדז: אַ חודש — 4.00 זלאָטעס. [illegible]

אַנאָנסען־פּרײַזן: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.